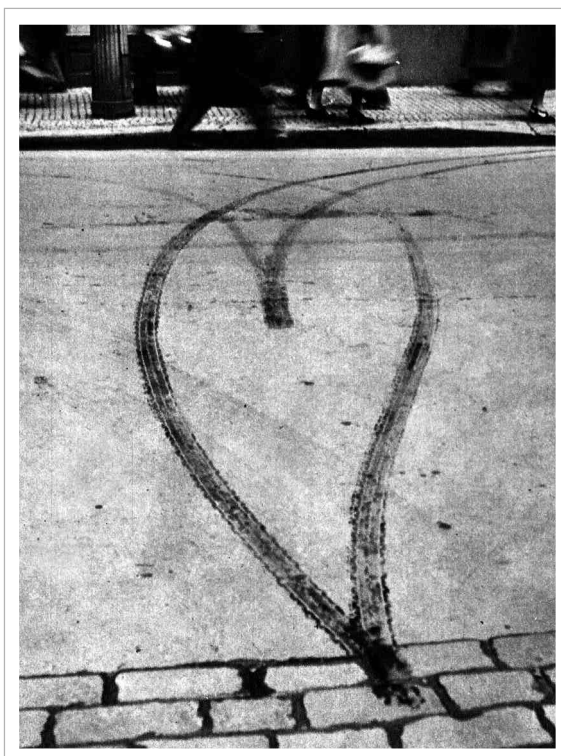

Linda Kriegerbecková

FOTOGRAFIE

Ericha Einhorna

Slezská univerzita
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava, říjen 2001

Linda Kriegerbecková

FOTOGRAFIE

Ericha Einhorna

Bakalářská diplomová práce

Obor: tvůrčí fotografie

Vedoucí práce: Odb. as. Mgr., MgA. Tomáš Pospěch

Oponent: Miroslav Myška

Slezská univerzita
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava, říjen 2001

Prohlašuji,
že jsem práci vypracovala samostatně
a použila pouze uvedenou literaturu.

A handwritten signature in black ink, reading "Linda Krieger". The signature is fluid and cursive, with a long, sweeping underline that extends to the right.

V Opavě dne 18. října 2001

Obsah

Úvod aneb co mě to vlastně napadlo	6
--	---

Od konce války do poloviny 50. let aneb Jsme na začátku	8
---	---

Druhá polovina 50. let aneb Večerní Praha – Praha všedního dne	12
--	----

Léta šedesátá aneb Interkamera – Povedali...přijďte	22
---	----

Léta sedmdesátá aneb Pod sluncem této země – Na shledanou	30
---	----

Léta osmdesátá aneb Země má – 150 let vynálezu fotografie	35
---	----

Závěrem aneb Tak tedy...přijďte!	41
--	----

Přílohy	I
---------	---

Stručný životopis	II
Výstavní činnost	III
Publikační činnost	IV
Organizátorská činnost	VII
Dosažená ocenění a členství	IX
Použitá literatura	X
Jmenný rejstřík	XII
Věcný rejstřík	XVI
Fotografická příloha	XVII

*Fotografie se mi zdá být v dnešní podobě jen fyzikální hříčkou.
Nebude-li jí moci být použito k něčemu rozumnému,
pak se nechala francouzská sněmovna omámit velkými slovy.*

J. J. Berzelius – 1839

Úvod aneb co mě to vlastně napadlo

„Co Vás to napadlo...?“, ozvalo se z telefonního sluchátka a mne polil studený pot. Co mě to vlastně napadlo mu zavolat? Přenesla jsem se v duchu o nějaký ten rok zpět. Do doby, kdy se mi do rukou začaly dostávat knížky, jejichž obsah byl v menší míře zaplněn textem a v té větší fotografiemi. Fotografiemi, u nichž člověk nemusí příliš přemýšlet nad situacemi zachycenými na obrázku či si lámat hlavu úvahami typu „co tím chtěl básník říci“. Fotografiemi, u kterých se může zastavit v denním lopocení, uklidnit se, odpočinout si, ba se i usmát.

Nechci se nikoho či ničeho dotknout, ale při pohledu na ně mne napadá, zda současné snahy po složitém výkladu myšlenek zakalkulovaných více či méně ve všech fotografiích soudobých tvůrců, nevzdalují fotografie normálním lidem, pro které byla i je jednoduchost, čistota a srozumitelnost obrazového sdělení naprosto prvořadou věcí. Nebylo by na škodu se k těmto zásadám občas vrátit. Alespoň mne to napadá při pohledu na pulty novinových stánků a prodejen s fotografickými publikacemi.

„Vyznávám, že mi fotografie mnohdy poskytla více, že mne lépe poučila o hmotě a duchu, že mi je ukázala čistěji, povzbudivěji i lidštěji než mnohé obrazy. Mnohá fotografie mluvila mi lépe, i srdečněji, i slavněji o kráse tohoto světa, o němž chce vydávati poctivé svědectví...“ Josef Čapek (1918)

Možná, že fotografie, kterými mne oslovili tvůrci nedávné minulosti, nesou stopy času jak z hlediska techniky, tak z hlediska výrazu. Tyto fotografie k lidem každodenně promlouvaly ze stránek novin, časopisů a fotografických publikací. Nutno dodat, že často úspěšných fotografických publikací.

Jedním z autorů, kteří mne upoutali právě jednoduchostí, exaktností a lidskostí přístupu k divákovi, byl právě člověk, o kterém pojednává tato práce. Při hledání knih, které tento člověk vydal, či se na jejich přípravě a vydání podílel, jsem došla nejen k neuvěřitelným počtům titulů (dostala jsem se až k číslu 50), ale i k zjištění, že lidé si tyto publikace oblíbili, takže často docházelo i k dalším a dalším vydáním. A nejen to. Dokladem jeho schopnosti oslovit prostého diváka byly i hojné počty návštěvníků jeho výstav.

První zážitky bývají často nejmocnější. Ani u mne tomu není jinak. Jeho fotografie byly jedněmi z prvních, které se mi zapsaly do paměti a kdykoli se s nimi opět setkám, vrátí se mi na chvíli atmosféra jednoho období mého čtvrtstoletí starého života. Proto jsem zvedla sluchátko, zavolala mu a věta „Co vás to napadlo?“ byla první slova, která jsem slyšela od pana **Ericha Einhorna**.

„Einhorn, strašlivě dlouhý, štíhlý, rozvážný a mlčenlivý a přece vroucně milující a s účastí prožívající svět, který odehrává své frašky i dramata někde v úrovni Einhornova hrudníku.“

Tak jej charakterizoval Ludvík Souček ve své knize Cesty k moderní fotografii.

Erich Einhorn, (VP, 3. září 1956).

Od konce války do poloviny 50. let aneb jsme na začátku

LIDÉ.

Lidé jsou součástí společnosti.

Společnost se dle daných podmínek rozvíjí, vyvíjí a formuje.

Společenské konflikty se řeší válkou.

Druhá světová válka.

Zanechává obrovské trhliny. Trhliny v rodinách, jednotlivých lidských osudech, v citech a vnímání, trhliny ve společnosti i jejím konání.

Podmínky mizí. Ideály se bortí. Vývoj se zastavuje.

Takto přetržena je i nit vinoucí se vývojem fotografickým.

Mladá, čerstvě vonící republika.

Tím, že něco končí, něco krásného začíná. A to v mnohem větší míře platí, když skončí něco opravdu zlého. Začíná vanout čerstvý vzduch. Profukuje ulice od prachu, který tu nechali usednout nezvaní hosté. A ten prach usedl všude, kam oko dohlédlo. A tak se oficiálně zastavil přirozený vývoj ve většině oblastí společenského a kulturního dění naší země, oblast fotografickou nevyjímaje. Část fotografického obyvatelstva byla oddělena od společnosti pomocí žluté hvězdy přišité na kabátech, odsunuta či přímo zmizena. Za heydrichiády byl popraven známý fotograf amatér ing. Jaroslav Fabinger. V koncentračních táborech zemřeli například Dr. Pavel Altschul, Jiří Jelínek, Rudolf Kohn, Otto Schlosser. Na nepřímé důsledky války přišel o život i jeden z největších československých fotografů Jaromír Funke. Někteří fotografové byli v rámci tzv. „totálního nasazení“ odsunuti na práci do „říše“. Rozsáhlý cyklus snímků s touto tematikou, později vydaný knižně pod názvem „Abeceda duševního prázdna“, vytvořil Zdeněk Tmej. Část fotografů odešla, aby se zachránila, v mnoha případech proto, aby odjinud pomáhala těm, kteří zůstali zde, nebo aby rozšířila řady spojenců. Jedním z nejznámějších fotografů-spojenců je Ladislav Šiten-ský. Ve Velké Británii sloužil jako mechanik u stíhací perutě 312. Na fotografiích, které v rámci své služby pořídil, se objevily stíhačky v podobě, která svědčila o důvěře v tyto stroje. Jeho fotografická činnost byla stále více oceňována i jeho veliteli, že se nakonec pořizování snímků stalo jeho služební povinností.

Pro ty, kteří zůstali, zde mnoho možností pro fotografické vyjádření nezbylo. Tvořili „s vyloučením veřejnosti“. Pracovali „do šuplíku“ – pro dobu, kdy se bude moci svobodně dýchat a tvořit (např. Sudek). Uzavírali se ve svých ulitách, zákoutích či ateliérech. Díky těmto skrýším se zachránilo v postavení učedníků či asistentů několik, v pozdější době známých, tvůrčích osobností. Lidí, kteří se po válce často věnovali jinému řemeslu, ale kteří se nyní mohou pyšnit výučními listy svých slavných mistrů (Jaroslav Kysela, Petr Schulhoff).

Přišla toužebně očekávaná chvíle. Chvíle po dlouholetém okupačním temnu. Na první květnové vítězné okamžiky byli dobře připraveni fotografové, kteří ještě s posledními výstřely vyrazili do ulic (Sláva Štochl, Emil Fafek, Václav Chochola, Karel Hájek, Tibor Honty a mnozí další). Válečné období se kromě jiného podepsalo na absolutním nedostatku fotografického materiálu. A oni jím nešetřili. Použili pracně „naškudlené“ zbytky materiálu a tak vzniklo velké množství unikátních dokumentů, které jsou dodnes využívány nejen tiskem, ale jsou základem retrospektivních výstav a archivů. Uchovávají svědectví, obrazové vzpomínky a připomínají nám tyto obrazně i doslova řečeno osvobozující okamžiky. Ve stejné době začíná aktivně působit hlavní postava mé práce – *Enšpígl české fotografie* – jak jej nazval fotograf a teoretik naší fotografie Jiří Jeníček.

Co o něm víme? Narodil se 7. dubna 1928 v Praze, kde dodnes žije s malými prodlevami se svou ženou, fotografkou Miladou Einhornovou a rodinou. Středoškolských let si díky válce moc neužil. V roce 1942 byl donucen přerušit studium na gymnáziu a tak se dal do učení na radiomechaniku. Ani zde však nesešel až do konce, neboť byl v roce 1944 Němci odsunut do internačního tábora v Klein Steinu, dnešním Kamionku u Opole v Polsku. Odtud se mu na poslední chvíli podařilo s několika ostatními vězni uprchnout v pytlích pro mrtvé. Přes kruté mrazy se jim podařilo pěšky dorazit na sovětskou stranu. Odtud se spolu s Jindřichem Marcem a dalšími uprchlíky dostali do Košic, které v té době byli dočasným „hlavním městem“ Československa. Zde, ve svých sedmnácti letech začal působit, v rámci Košického vládního programu, jako fotograf úřadu delegáta čs. vlády. „Fotoaparát jsem tehdy získal tím, že jsem si opravil nalezený Rolleicord. Fotografoval jsem ovšem už od dětství“. Na fotografiích z té doby zachytil, kromě jiného, oslavy prvního máje na osvobozených místech republiky. Ericha Einhorn s Jindřichem Marcem přijali úkol založit fotografické a tiskové oddělení ministersva informací. Jedním z prvních závažnějších úkolů

bylo zdokumentovat uvítání dr. Edvarda Beneše v Košicích. Nadřazeným se jim stal ing. Lubomír Linhart, významný teoretik filmu a fotografie, bývalý vedoucí Film-foto skupiny Levé fronty a hlavní organizátor výstav sociální fotografie v letech 1933 a 1934.

Součástí poválečného dění byla i jedna z prvních velkých poválečných výstav s názvem Pražské povstání ve fotografii. Erich Einhorn spolu s Jiřím Jeníčkem ji sestavili a publiku představili dne 3. května 1946 ve výstavní síni Svazu českého díla. Zhruba 150 snímků, které byly vybrány ze zhruba 10 tisíc zaslaných fotografií, shlédlo na 50 tisíc návštěvníků.

V průběhu dalších deseti let se stala v našem státě řada událostí, které není potřebné podrobně popisovat. Výsledkem dějinného sledu byla změna společenského uspořádání, které mělo značný dopad i na oblast fotografie. Tyto změny prostředí ovlivnily i Ericha Einhorna. Vystřídal působení v různých oborech. Všechny však měly něco společného, a tím společným byla fotografie.

Vyzkoušel si práci redaktora. V Pragopressu, redakci ČTK, byl pověřen propagací ČSSR v zahraničí. V letech 1948 až 1951 spolupracoval s filmem jako lektor státní filmové dramaturgie, byl dramaturgem a asistentem režie Československého státního filmu. Jako filmový fotograf přispíval svými snímky do časopisů Kino a Kinoamatér. V roce 1951, v rámci akce 77 000 do výroby, nastoupil jako horník v ostravských dolech. Tato velmi náročná doba se namáhavými podmínkami podepsala na řadě lidí. Jedním z nich byl i Erich Einhorn. Po těžké nemoci se stal elektroopravářem v Praze, a tento návrat mu umožnil přihlásit se v roce 1952 ke studiu na Státní grafické škole. Po ukončení školy následovala fotodokumentační praxe u architekta Jiřího Krohy.

Přes skromné a obtížné podmínky panující nejen v oblasti fotografie (zejména žurnalistické) nebylo možné zabránit nastupující mladé generaci fotografů, aby uplatnila svoji dravost a invenci. Bylo to, jakoby někdo otevřel obrovskou láhev šampaňského. Vybuchovaly nápady a tisk začal přetékat fotografiemi podepsanými novými jmény. Zrodilo se hnutí „Poezie všedního dne“, které oslovovalo obyčejného člověka a poutavým způsobem ukazovalo zajímavé okamžiky běžného života.

Toto hnutí, vycházející z reality každodenního, nutno podotknouti „svobodného“ života, propuklo po skončení války s různou intenzitou po celém fotografickém světě. Různou intenzitou je míněna rozdílná politická orientace té které země a možnosti, které byly dány jejím občanům. Rozdílně se projevovala v zemích, kde byla potlačena svoboda slova, tisku i vyjadřování a v zemích, kde bylo slovo svoboda naplněno tím správným významem.

Patrně jedním z nejvýznamnějších představitelů svobodné „poezie všedního dne“ byl Francouz Henri Cartier Bresson, který se stal jakousi ikonou poetické humanistické fotografie. Jeho „rozhodující okamžik“, používaný jako definice bressonovského stylu, je prvek ovlivňující valnou většinu fotografií a fotografií té doby. Termínem „rozhodující okamžik“ se rozumí vystihnutí takové chvíle pro záběr, kdy živé osoby a jiné pohyblivé části námětu se svou vlastní, zcela přirozenou činností dostanou do takového seskupení, které nejlépe vystihuje atmosféru prostředí a říká tak o skutečnosti podstatně více, než jak by odpovídalo pouhému dokumentárnímu sdělení. Zdůrazňuje „celistvost vidění“, což spočívá v komponování na celý formát hledáčku. Zásadně neuznává výřez (originály jeho snímků jsou z tohoto důvodu nazvětšovány i s okrajovou perforací jako důkaz zmíněné celistvosti). Charakter Cartier-Bressonových fotografií výrazně přispěl k rozvoji zájmů o námět „člověka“.

Druhá polovina 50. let aneb Večerní Praha – Praha všedního dne

„Fotoreportér“ je složené slovo. Ale i my sami jsme složeni ze dvou částí. Z novináře, který žije dneškem, který musí být ve stálém střehu a shonu po všem co je nové, vynikající, zajímavé, důležité a nutné a z fotografa, který miluje světlo, krásu, ladnost i pohyb a který mimo to je vázán na technické požadavky. Není vždy snadné, složit tyto dvě části „fotografii a reportáž“ v jednotitý, působivý celek. Nemáme čas a nemáme mnoho jiného. Máme dost potíží a nepochopení naší práce. Náš úkol však je život, náš zájem je život, naše láska je život. Bez shonů a úkolů, potíží, bojů, bez fotografického přístroje a bez tisku bychom už asi těžko mohli žít.“

To řekl Erich Einhorn v době, kdy se v jeho životě schylovalo k důležitému mezníku. Stal se novinářem, fotografem nově vzniklého pražského večerníku.

Než uvedu fakta o působení Ericha Einhorna ve Večerní Praze, musím se zmínit o situaci, která tehdy ve vydávání denního tisku panovala. Do roku 1948 bylo obvyklé, že významné české a slovenské deníky měly nejen denní vydání, ale i vydání večerní a někdy i odpolední. Po roce 1948 byla snaha omezit sílu tisku, který mohl být politické síle značně nebezpečný. Vydávání novin se omezilo na ranní vydání deníků, které náležely politickým stranám Národní fronty. Tyto celostátní deníky byly pečlivě kontrolovány a propouštěly informace a tudíž i fotografie pouze společensky přijatelné a nekonfliktní. Aktivace nového titulu Večerní Praha, který byl navíc zaměřen na lokální problémy hlavního města, byl i ve své ukázněnosti téměř revoluční. Do novin se tak dostala atmosféra ulice. Tuto atmosféru, prostému člověku podstatně bližší, než učesaný obsah celostátních oficiálních deníků, dokreslovaly fotografie, z nichž většina nesla podpis Ericha Einhorna.

Čtyřnohý kamarád, (Praha všedního dne, 1959).

LIST VŠECH PRAŽANŮ

Večerní Praha

1. duben 1955
Cena: 30 haléřů
Ročník I. Číslo 1.
150/55-1

240 minut nákupu za nižší ceny sřediteltem Perly

Rozhovor reportéra
Večerní Prahy

Praha (ru). Reportér Večerní Prahy navštívil dnes v 8 hodin obchodní dům PERLA a požádal jeho ředitele o krátké interview. S menšími (ale hlavně většími, v textu nijak nezvýrazněnými) přestávkami — z viny rušného provozu — trval tento rozhovor do 12 hodin.

Reportér se ptá, zda soudruh ředitel očekával dnešní návštěvu. Josef Novák odpovídá, že se sčítal s tím, že v dubnu se už stává taková tradice, ale že musí být vždy podložena výslovně a kvalitně vyřazenou korespondencí — 16 000 druhů — je přibližně.

Ředitel se usmívá a trochu přivádí od reportéra: „Spal jste včera poslední dva noci?“ Josef Novák vrtí hlavou a vysvětluje: „Ne, spal, ale na tom celkem nezáleží. Mnoho lidí, zaměstnanců neapalo. Sešlovali jsme zásoby — to je statistika položek, ti nezáleží na věcech zboží, jsme museli mít ceny. Snižovat.“

Slovo redakce
Mezi dobrými přáteli bývá zvykem, že se při setkání podávají ruce. V dnešním listu se redakce setkává s vámi dokonce po prvé. Proto si redakce víc než jen — dělá vědomí.

Co si přečtete na našich stránkách? Co vám chceme dát? Co chceme zachytit? V hlavním městě, kde se obíhají všechny nervy, kde je obrovský průmysl, obchod, instituty a bohatá kultura, kde denně jsou v pohybu stovky občanů, kde život kypí, kam jen pohlednete.

Nechceme víc, než aby se nám podařilo tento obraz života vás všech dobře postavit a zajímavě zachytit. Máme shodné cíle, chceme si život zkrátit, chceme žít bohatěji, kulturněji a radostněji. Soustředíme všechny síly, um navzdor, odborných a pohotovostních spolupracovníků ze všech oborů, abychom vytvořili noviny vám blízké a milé.

Vaše
Večerní Praha

Zítřka ráno další brigáda
Praha (ru). Takže dnes odjedejí pomáhat do pohraniční čáry a děvčata z pražských obvodů a vězňové s nimi jsou jako vedoucí zkušební táboře nebo mámy. Zítřka ráno odjíždí do Brněnska na státní stánek. Tepla v soukromém okrese svazků z Prahy-vev. Počet mladých, kteří odjíždějí z Pražského hradeb postití na západní hranice, překročí tak desítky tisíc (zdroj: 1500).

Před uvažováním
Bila Labut, telefonuje vedoucí, provozu Emil Dureš: „Do této chvíle bylo dnes v našem obchodním domě 7668 kupujících. Prodali jsme zboží za 427 000 Kčs. Největší zájem je o prášky a včelce o elektrické spotřebiče jako radia, vysavače. Hlavní nápor čekáme v 18 hodin. Zásobení jsme dobré. Neustále doplníme nové sklad.“

14.30 hod.

Byty místo kanceláří
Praha (fig). Po skončení systematické v aparátu rady ONV hlavní města Prahy je možno uvolnit některé kancelářské místnosti, které po nevelkých opravách mohou opět sloužit jako bytové jednotky. V kaprově ulici v Praze I v číslu 14 bude zřízeno 10 bytů, v číslu 18 pak 15 bytů a souso garsonů. V Zatecké ulici v číslu 6 je dostanou občané 30 bytů.

Což kdyby podle tohoto příkladu pražského ONV jediný i ostatní úřady, podniky a instituce?

Vltava klesá...
Praha (ky). Dnes v poledne byla hladina Vltavy na staroměstském vodočtu na 158 cm. Nejvyšší stav to byl minulý týden 28. března, kdy voda vystoupila na 232 cm. Dle slápské přehrádky měl odchod vody, vysávaný a tající ledy, vltavě přiblížit. Jen na několika místech bylo zaplaveno podbídní nebo napávkou, ale po vlnách přitvářek na zvláštní průtok Vltavy neuvěřitelně v hlavním městě žádné škody.

Rozhovor na chodníku
„Já jsem ošetrovatelka z Lhůt, tam hned u Babičky ve zdravotnickém středisku... a jmenuji se Věra Jiráková. Jmenuji se Věra Jiráková...“

Snímek: Večerní Praha
K. Elshar

Snímek: J. Hanka

Která je krásnější?
Telefon národního rozhlasu
MARIE MAJEŘOVÉ
na 3. straně

32 q ledku z letadla
Vážení a drazí soudruzi!

Všude a srdečně blahopřejeme redakci Večerní Prahy k vydání jejího prvního čísla. Jsme rádi, že rodina večerníků hlavních měst mírumilovného demokratického světa se rozšířila o Večerní Prahu.

Přejeme novému listu, aby bohatě zachycoval plnokrevný život svého hlavního města - Zlaté Prahy, aby všestranně ukázovala světovou, budovatelskou práci jejích obyvatel, široce informovala o činnosti vědeckých, školských, kulturních a sportovních institucí hlavního města, aby vyprávěla o boji pracujících za mír, za přátelství mezi národy.

Nepochybujeme, že plnic své úkoly Večerní Praha přispěje svým podílem budování socialismu v Československu, usilující věci dalšího upevnění přátelských vztahů mezi našimi zeměmi.

Redakce Večerní Moskvy

Redaktor
Zástupce Redaktora

Zhlédněte maďarské filmy

Slavnostním představením filmu „Pro 14 životů“ v kinu Blatná bude dnes, o předvečer 10. výročí osvobození Moskvy (4. dubna), pouště 1. pro rok.

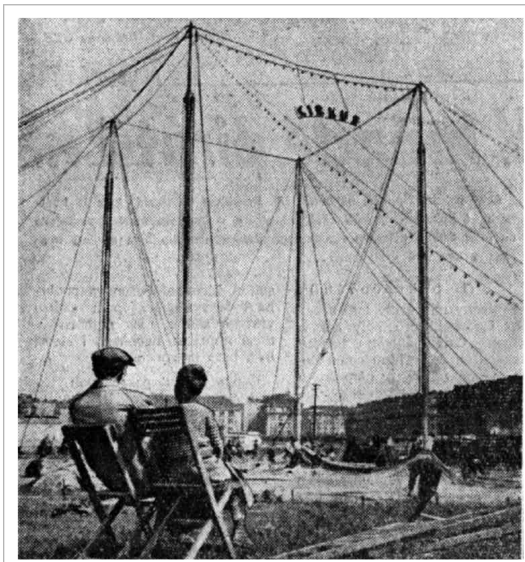
Nový maďarský film se rodí na trošcech a nenaučoval na duchovní radnou rutinu z dob předtím, než se uvolněných. Maďarský filmový pracovníci probíhají svou práci s opravdovou pečlivostí, a to i v těch letech po osvobození překonávají své filmy „Někde v Evropě“.

Snad právě proto, že v době maďarského filmu, odíme jako v zrcadle i cestu naší kinematografie, čekáme a budeme tak na každou maďarskou premiéru, ať je to jen obohacení naší kinematografie, jako je to u nás.

Snímek: Daniel

Večerní Praha – pětikrát týdně vycházející večerník, byl založen v dubnu 1955 jako tiskový orgán Krajské odborové rady. Od roku 1960 do roku 1989 byl tiskovým orgánem Městského výboru KSČ v Praze.

Erich Einhorn se stal po úspěšném konkursním řízení vedoucím a obrazovým redaktorem jeho fotografického oddělení, a to od jeho počátků v roce 1955 a zůstal jím až do roku 1959. Svými fotografiemi ukázal, že v každodenní novinářské fotografii existují dosud nevyužité možnosti obrazového zpravodajství, prosazoval principy moderní dynamické reportáže i přes odpor zaběhnutých metod. Pojal úkoly fotoreportéra v denním tisku poněkud hlouběji, než bylo dosud zvykem.

První diváci, (VP, 17. června 1955).

Jak se tam dostal?, (VP, 6. října 1955).

Pravděpodobně tehdy se začalo tvořit motto, které procházelo celým jeho fotografickým bytím.

„Trojjedinost fotografie – dosáhnout opravdového mistrovství ve zvládnutí techniky a formy, ale také úplné volnosti ve vyjádření svých vjemů, pocitů a myšlenek“.

V celé jeho tehdejší tvorbě byl výrazně vryt tvůrčí prvek – snaha objevit významově nevšední ve všednosti života a tuto nevšednost ještě podtrhnout formálním obrazovým řešením. Do zpravodajské fotografie vnesl projev autora stanoviska, který povyšuje pouhé popisování faktu na trvale platnou výpověď o době a lidech v ní.

Na stránkách Večerní Prahy se díky jeho nadšení a odhodlání pro živou fotografii začaly objevovat nejprve jednotlivé ilustrační či dokumentující fotografie, nabité živočišností a bezprostředností. Postupem času se dařilo prosazovat i obsáhlejší komponované celky ve formě celostránkových fotografických reportáží. Za Einhornova působení v tomto večerníku byl fotografii dáván, do té doby nevídaný, potřebný prostor i grafické ztvárnění. Kromě fotografií ilustračních, reportážních (a již zmíněných celostránkových reportáží), byly otiskovány i jakési monotematické cykly – např. Galerie významných Pražanů, Na psacím stole a další. Cyklus Na psacím stole vytvářel spolu se známým novinářem a tehdejším redaktorem Večerní Prahy Jiřím Ledererem, se kterým později spolupracoval na vzniku dalších zajímavých projektů.

Erich Einhorn nebyl samozřejmě jediný fotografický přispěvatel Večerní Prahy. Kromě jeho výrazného rukopisu zde uplatnily své fotografie i další osobnosti fotografického žurnalistu – Emil Fafek, Josef Mucha, Karel Novák, Stanislav Tereba (který se stal v roce 1958 držitelem hlavní ceny světové soutěže World Press Photo) a další. Kromě autorské fotografie byla další neopominutelnou fotografickou náplní Večerní Prahy fotografie agenturní. Tuto dokázal Einhorn uchopit a využít následujícím stylem: „Vzal jsem četkařskou aktualitu, kterou tiskli všichni, udělal z ní výřez, a nikdo ji nepoznal“.

Díky popsaným metodám se Večerní Praha stala koncem 50. let centrem ukazujícím možnou cestu pro další rozvoj novinářské fotografie. Spolu s kolegy pracujícími pro časopis Mladý svět (Miroslav Hucek, Leoš Nebor, Pavel Dias, Jan

Ženy v Budapešti, (VP, 1. srpna 1955).

Zasadil dědek řepu, (VP, 1. října 1955).

Stará Moskva ustupuje, (Do Moskvy, 1959).

Bartůšek...) odkryl Erich Einhorn ve Večerní Praze nové možnosti výrazu zpravodajské fotografie v denním tisku:

„Nejde jenom o to, zprostředkovat čtenáři možnost „být při tom“, – to už v té době daleko lépe splňovala televize. Jde o to, povýšit mechanickou registraci onoho – kdo, kde, kdy a jak, na zaujatou výpověď o době a lidech v ní, i když žije a promlouvá ke čtenáři jen den nebo dva“.

Snaha představovat v denním tisku novinářskou a živou fotografii ve větších celcích nenacházela (až na výjimky) porozumění. Východiskem z nouze bylo vydávání fotografických knih. Toto řešení znamenalo překvapující a kvalitní výsledky a ukázalo jednu z možných cest, jakou by se fotografie „všedního dne“ mohla ubírat. Mezi prvními publikacemi byly Leningrad Karla Hájka a Einhornovy tituly *Do Moskvy* (1959) a především *Praha všedního dne* (1959).

Několik dalších autorů vydalo knihy o Praze, v nichž – stejně jako u zmíněných knih Ericha Einhorna – převažovaly živé snímky a teprve potom obvyklé motivy architektury. Byla realizována i kolektivní díla novinářské fotografie. Sám Einhorn se k této problematice vyjádřil takto: „Měl jsem vcelku štěstí, že jsem do novin přišel od filmu, kde všechno začíná námětem, myšlenkou,“ konstatuje po letech na vysvětlenou. „Navíc jsme se snažili, aby každý uveřejněný snímek měl takové kvality, aby mohl jít i na výstavu. A neodešel z povědomí po přečtení novin.“

Za sklem výhybkářovy budky, (Praha všedního dne, 1959).

Výstava zahájena ještě před otevřením!

Večerní Praha ve fotografii, (VP, 30. března 1956).

O tom, že z povědomí neodešli, ho zcela určitě přesvědčila návštěvnost a zájem o výstavu sestavenou z fotografií pořízených a uveřejněných ve Večerní Praze. Výstava fotoreportérů Večerní Prahy se stala, jak se říká, „událostí sezóny“. Zaujala širokou veřejnost a ve dvoraně hlavní pošty, kde byla nainstalována a 30. března 1956 slavnostně zahájena, si ji, již během samotné instalace, prohlédlo několik set zvědavých návštěvníků.

Již zmíněnými „okamžiky běžného života“ upoutala pozornost nejen v Praze, ale i na svém tažení Evropou. V březnu 1956 zaujala obyvatele Berlína a berlínský tisk. List National Zeitung mezi jiným napsal: *„Einhorn znovu překvapuje svým nadáním nově objevovat mezi motivy již známými a zachycovat svým aparátem jejich zvláštnosti velice přesvědčivě. Jeho obrazy vyprávějí, jsou plny bezprostřední, poutavé živosti, která je podtržena osobitými, nezvyklými záběry.“* V roce 1957 byla výstava představena Moskvanům.

*Fotografie
jdou na
výstavu –
do
pavilonu
na rohu
berlínských
ulic Unter
den Linden
a Friedrich-
strasse,
(VP,
25. června
1956).*

*Večerní Praha ve fotografii, Hlavní pošta v Praze,
(VP, 31. března 1956).*

V Obecním domě v Praze byla 30. dubna 1957 za velkého zájmu veřejnosti zahájena výstava fotografií Ericha Einhorna „Moskva očima reportéra Večerní Prahy“. Stejně jako předešlá výstava o Praze měla i tato veliký divácký ohlas a s úspěchem absolvovala několik repríz např. v Bratislavě a dalších městech Československa, v Berlíně (únor 1958), následovalo Lipsko, Drážďany a Halle.

Jistě stojí za zmínku pár slov o vzniku této výstavy a fotografií. Snímky byly pořízeny v rámci Einhornovy návštěvy Moskvy, která měla za hlavní cíl instalaci a uvedení výstavy „Večerní Praha ve fotografii“. Již jsem se zmínila o snahách vybojovat obsáhlejší prostor v tisku pro větší celky fotografií a následném úspěšném vydávání fotografických publikací. V této souvislosti jsem jmenovala i knihu „Do Moskvy“, která byla jedním z prvních výsledků těchto snah. Vraťme se ale k okolnostem vzniku fotografií. Po instalaci výstavy „Večerní Praha ve fotografii“ a jejím úspěšném představení veřejnosti, vznikl během 14 dnů soubor fotografií, který obsahuje 112 celostránkových snímků, v nichž jsou zachyceny typické scény moskevských ulic, kulturní a společenský život Moskvanů i monumentální architektura sovětské metropole. Přes počáteční obavy vznikla kolekce, která vzbudila mnoho zájmu. Sám Einhorn se ke vzniku této publikace vrací v úvodu knihy:

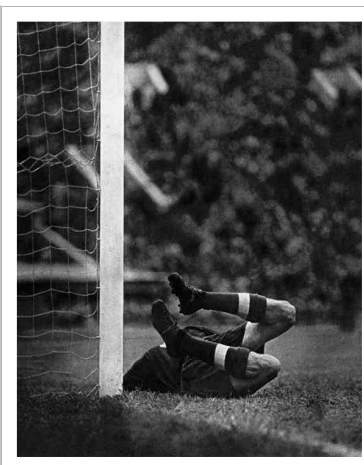
„Tato kniha vlastně ani neměla vzniknout. Jsem sice reportér, a proto zvyklý na rychlou práci, ale udělat za čtrnáct dní knihu o městě tak významném, jako je Moskva, to se přece zdálo příliš troufalé.... A pak z toho byla kniha a výstava, kterou již vidělo mnoho měst a zemí.“ Nutno dodat, že za ní v roce 1960 obdržel Čestné uznání k 15. výročí osvobození ČSR.

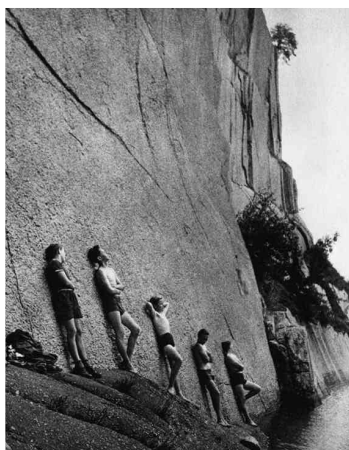
Výpravčí, (Do Moskvy, 1959).

Fanouškové Dynama, (Do Moskvy, 1959).

Zachránil, (Do Moskvy, 1959).

Prokopské údolí je jak jiný svět, (Praha všedního dne, 1959).

Ja, že neznám předpisy?, (Praha všedního dne, 1959).

Už i opraváři našli cestu k lidem, (Praha všedního dne, 1959).

Když už jsme u Einhornových publikací, nesmíme zapomenout na již zmíněnou knihu „Praha všedního dne“. Tuto publikaci vydanou v německé verzi pod názvem „Prager Alltag“ vydavatelstvím Artia v roce 1958, vydalo v české verzi nakladatelství Orbis v roce 1959. Album fotografií s textem Jana Zelenky podává k nahlédnutí průřez životem našeho hlavního města. Kromě architektury a historických památek jsou zde především zařazeny četné záběry městského ruchu, výjevy z kulturního a společenského dění.

V této knize se v plném světle projevuje snaha autora podat svědectví o každodenním životě, které prosazoval právě za dob svého působení ve Večerní Praze. Právě z jeho fotografií zveřejněných v tomto deníku, sestává převážná část publikace. Jsou to fotografie, které diváka vpravdě „berou za srdce“, protože na nich vidí to, co sám může vidět kolem sebe, každý den, jen si to neuvědomuje.

Autor se projevuje především jako hbitý pozorovatel. Tedy nikoli někdo, kdo z piedestalu ukazuje nerosozumitelné krásno, ale všednost v jejích zajímavých stránkách i krásách.

Erich Einhorn se v tomto období, tj. druhé polovině 50. let, nezabýval jen Večerní Prahou, vystavováním svých úspěšných fotografií (2. cena World Press Photo 1955 – „Já, že neznám předpisy?“, Čestné uznání World Press Photo 1957 – „Berlín 1957“, Cena Bifota, 1958) a činností publikační. Pohyboval se zdařile i na poli organizátorském. Po již zmíněné velké výstavě „Pražské povstání ve fotografii“ bylo dalším velkým počinem zavedení tradice výstav novinářské fotografie. Prvními z celé řady akcí byly pražské instalace výstav „Sovětská novinářská fotografie“ v roce 1956 a „Novinářská fotografie NDR“ v roce 1957.

Nakladatelství Orbis se v roce 1958 pokusilo o návrat k tradici fotografických ročenek vydáním Fotoroku 1958. Snahy se však moc neuchytily a vyšel už jen jeden svazek: Fotorok 1959. Zmiňuji se zde o tom v souvislosti s fotografiemi Ericha Einhorna, protože oba svazky obsahují i jeho fotografie. Ve Fotoroku 58 to jsou: „Když se prezident vrátil ze Sovětského svazu, čekalo ho na hradě lidí jako máku“, „Zamilované pneumatiky“, „Tři obrázky z péče o bezpečnost silnic“ a v následujícím pak „Poslední anekdota“ a „Anketa: Která kniha je nejčtenější? (Pražský telefonní seznam)“.

Z dalších obsáhlejších obrazových publikací stojí za zmínku kniha vydaná v roce 1959 a nesoucí název „Fotografie 1928 – 1958“, ke které napsal úvodní slovo Josef Kainar a výběr fotografií sestavil Josef Prošek. Jedná se o album 20 fotografií, v němž je Erich Einhorn zastoupen snímkem „Za manéží 1958“ a kde jsou dále zařazeny fotografie takových osobností, jako jsou například František Drtikol, Jaromír Funke, Eugen Wiškovský, Miroslav Háek, Josef Sudek, Karel Plicka, Tibor Honty a jiní. Josef Kainar v úvodním slově uvádí: *„Těch dvacet obrazů mluví za dvacet fotografů, kteří jsou přesvědčeni, že fotografie má ukazovat pravdu, ať už je to strohá pravda reportážní, zamlžená pravda zimních krajin, nebo šedivá pravda o lidském životě v městských zdech. Jsou proti tomu, aby se fotografie alkoholisovala, aby vynalézala, jak nejlíp opít lidské oči senzací, pořouchlou erotikou, z prstu vycucaným a depresivním formalismem, aby znásilňovala emulzi a aranžovala život jako výklad s módním zbožím. Autoři těchto fotografií chtějí ukazovat pravdu o životě, protože mají život rádi“*.

*Příprava na zimu,
(Do Moskvy, 1958).*

*V Praze bude posvícení,
(Praha všedního dne, 1959).*

Počátkem roku 1959, konkrétně 5. února, byla v brněnském Domě pánů z Kunštátu v rámci Funkeho kabinetu instalována výstava fotografií manželů Milady a Ericha Einhornových. Nebudu zde uvádět další komentář, fotografie Ericha Einhorna z tohoto období jsou, myslím, dostatečně zmíněny v předcházejících odstavcích. O Miladě Einhornové by bylo nutné, a to zcela zaslouženě, potřeba napsat samostatnou práci. A tak to nechám na Janu Jeníčkovi, který to krásně vystihl v katalogu k výstavě slovy:

„...Manželé Einhornovi jsou zajímavá lidská dvojice. Jdou harmonicky k společnému cíli. Každý však svou cestou. Milada Einhornová fotografuje děti pro děti. Volí témata a ilustruje je. Roste v ní, kéž se nemýlím, fotografická ilustrátorka příběhů pro děti. Klobouk dolů! To je program na celý život. Při jeho uskutečňování lze vyhrát i prohrát! Erich Einhorn má náročný cíl. Chce dělat veselé, optimistické, lidsky příliš lidské, vtipně pointované fotografické obrazy, a to té úrovně, aby o nich vnímatel mohl s klidem říci, to je smetana.“

Nebezpečná cesta, (Praha všedního dne, 1959).

Léta šedesátá aneb Interkamera – Povedali přidte

Šedesátá léta začínají u Einhornů odchodem z pod křídel jistoty trvalého zaměstnání na efektní, ale nejistou dráhu volných fotografů. Tato dráha byla korunována nejedním úspěchem. Erich Einhorn za to vděčí svým fotografiím, odhodláním, vitalitě a schopnostem. Je znám jako velice schopný fotograf, organizátor a jako známá postava v uměleckých kruzích, díky svému působení ve Večerní Praze, svým úspěšným výstavám, knihám a dalším aktivitám. Představuje se jako tvůrce seriálu televizních pořadů o fotografování (1960–1962).

V roce 1966 bylo, na popud Ericha Einhorna a Jana Jemelky, založeno v Praze mezinárodní dokumentární středisko pro optiku, fotografickou, filmovou a televizní techniku, Interkamera. Jeho hlavní viditelnou akcí bylo založení tradice pořádání mezinárodních výstav fotografické a filmové techniky nesoucí stejný název – Interkamera. Na otázku Proč se zrodila Interkamera nejlépe odpoví její duchovní tvůrce. Nuže pane Einhorne. Proč se zrodila Interkamera?

„Nechci nosit sovy do Atén. Nebudu proto znovu zdůrazňovat význam fotografie a filmu v našem životě. Vždyť již mnohokrát bylo dokázáno, že věda, technika, výzkum – prostě celý náš moderní život – by byl bez nich nemyslitelný. Staly se nepostradatelným prostředkem tvůrčího výrazu pro statisíce a milióny, stejně důležitým jako kdysi býval lidový zpěv. Nesmíme však odlučovat techniku od tvorby, abychom neztratili obojí. Nežijeme v době renesance, kdy jednotlivec mohl obsáhnout celek tehdejšího vědění a názorů. Specializace, ke které nás nutí dnešní život, nás uzavírá do těsných hranic vysoké odbornosti a úzce vymezených úseků. Tento trend vysoké náročnosti se ve fotografii projevuje často samoučelným bujením techniky – přístroje se stávají dokonalejšími i složitějšími. Proto se zrodila myšlenka výstavy, která by umožnila globálně předvést současný stav technického rozvoje přístrojů, odborné literatury i tvorby, tedy teorie, praxe jako jednotlivého celku. INTERKAMERA 67 není proto veletrhem, salónem nebo konferencí, ale průřezem současného stavu v takovém rozsahu, který může jednotlivec přehlédnout a pojmout jako celek. Jen tak může tato výstava překlenout hranice a nebezpečí specializace. Výstava navazuje na veletrh Photokina v Kolíně nad Rýnem, kde lze vybrat špičkové výrobky a nalézt nejnovější směry vývoje v oblasti techniky. Proto jsou na výstavě INTERKAMERA 67 zastoupeny výrobky firem, které kvalitou i novostí koncepce představují světovou špičku. Při výběru exponátů nebyl proto brán zřetel na vliv průmyslových

svazů, na zvuk jména firem nebo jejich finanční sílu. Nebyl to lehký úkol právě při zakládání tradice výstavy s vysokými nároky. Bylo však nutné jej splnit, neboť je velmi důležitý pro další vývoj fotografie, pro fotografy i pro výrobce přístrojů. Jsme přesvědčeni, že pozvání firmy k účasti na příští výstavě INTERKAMERA bude proto v odborných kruzích znamenat uznání špičkové kvality jejich výrobků. Určitě však již první výstava INTERKAMERA bude znamenat přínos v oblasti naší práce, který daleko přeroste její úzce odborný a kulturní rámec."

První Interkamera se konala od 20. dubna do 5. května 1967 v Praze ve výstavním domě u Hybernů. Uspořádala ji z iniciativy Ericha Einhorna agentura Made in Publicity... Kromě prezentace 40 předních firem a jejich novinek z Fotokina 66 v Kolíně nad Rýnem byly součástí kulturní části Interkamery následující akce:

Výstava fotografické literatury, retrospektiva Františka Drtikola sestavená Prof. Rudolfem Skopcem a Erichem Einhornem, 10. celostátní výstava amatérské fotografie (asi 260 fotografií z celého Československa), expozice Svět Andrease Feiningera, výstava 20 let úspěchů československé novinářské fotografie sestavená Antonínem Bahenským, Erichem Einhornem, Karlem Hájkem a Jiřím Rubličem (součástí bylo i několik oceněných Einhornových fotografií), přehlídka barevných snímků Manfreda Kageho, mezinárodní sympozium optiků u příležitosti 160. výročí narození J. M. Petzvala, přehlídka amatérských filmů UNICA.

Druhá Interkamera, opět pod režijní taktovkou Ericha Einhorna, proběhla ve Sjezdovém paláci a v Bruselském pavilónu PKOJF v Praze ve dnech 16. až 25. dubna 1969. Kulturními počiny bylo 12 fotografických výstav. Např. retrospektiva lorda Snowdona a Miroslava Háka, Pawkova 2. světová výstava fotografie Žena, přehlídka japonské fotografie, soubor Využití fotografie v grafice a reklamě z Velké Británie, průřez nejúspěšnějšími snímky ze soutěží časopisu Hobby a výstava americké novinářské fotografie. Některé exempláře v této instalaci vzbudily pohoršení a nepochopení u cenzorů a musely být přes protesty svěřeny. V průběhu Interkamery se uskutečnila událost světového významu, která nikde neměla obdoby – mezinárodní setkání šéfredaktorů a redaktorů fotografického tisku. Dále proběhl vědeckotechnický kongres a konference o historii a estetice fotografie. Poprvé byly uděleny mezinárodní ceny Interkamery a Mezinárodní medaile technické ceny Interkamery. V Bruselském pavilónu byla instalována výstava fotografické literatury.

Kromě expozic, které byly kulturní součástí Interkamer se Erich Einhorn organizátorsky a kurátorsky podepsal ještě pod několik dalších výstav. Namátkou vyberme třeba výstavu Salvadora Dalího v roce 1967, nebo Edwarda Steichena v roce 1968.

Nechme stranou Einhornův výčet organizátorský a vraťme se teď pro změnu k Einhornovi jako k fotografovi. Jeho praxe ve Večerní Praze a ostatní aktivity s sebou přinášely kromě náročné ale úspěšné práce, zkušeností a dobrých i špatných zážitků hlavně možnosti setkávat se s lidmi. Se zajímavými lidmi z různých kulturně společenských oblastí, se kterými v dalších letech pokračoval ve spolupráci. Jedním z těchto projektů byla v roce 1965 spolupráce s publicistou Vladimírem Kovářkem na knize „Hlasy a tváře“.

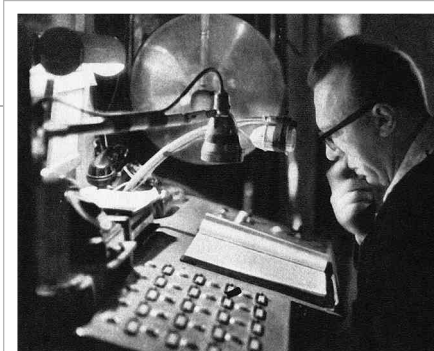
Ladislav Fialka, (Hlasy a tváře, 1965).

„HLASY, které zazní na stránkách této knihy, a TVÁŘE, které k nim patří, jsou hlasy a tváře umělců, s nimiž se autor po léta setkával na různých místech a při nejrozumnějších příležitostech.“

Je to knížka pro děti a všechny, kteří chtějí poznat a pochopit umělecké dílo. Pro ty, kteří chtějí být dobrými čtenáři, diváky a posluchači. Je to knížka, která obsahuje, vedle zajímavých textů, zajímavé a příjemné černobílé fotografie. Fotografie portrétní i náladové, reportážní i krajinářské.

Další zajímavá díla se zrodila ze spolupráce s novinářem Jiřím Ledererem. Počátky tohoto partnerství spadají do doby Einhornova působení ve Večerní Praze. Jednou ze společných aktivit byly tři soubory pohlednic významných československých spisovatelů a spisovatelek. Fotografické portréty spolu s předmluvou Jiřího Lederera vydal Orbis v roce 1963.

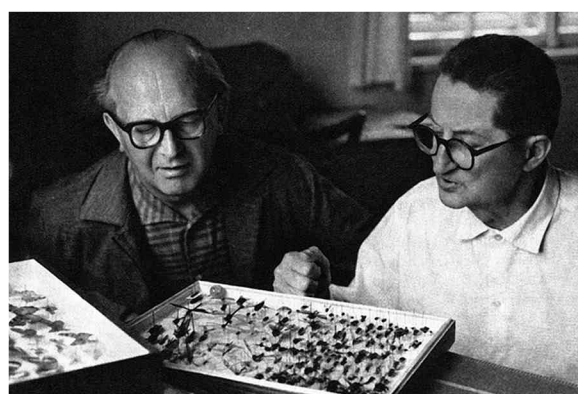
Na knize portrétů a rozhovorů „Tak tedy ... přijďte!“ začali pracovat v roce 1966. Tato publikace, přestože vznikla v roce 1966, působí stále dojmem autenticity a aktuálnosti, bez znatelných stop uplynulých třiceti let. Není bez zajímavosti, že

Václav Tomšovský

Josef Skupa

Ondřej Sekora (vpravo)

všechny fotografie jsou z knihy Hlasy a tváře, 1965

českého vydání se kniha dočkala až v roce 1990 a je smutné, že se toho Jiří Lederer nedožil. Zemřel v nuceném exilu v roce 1983. Prvního vydání se kniha dočkala na Slovensku v roce 1968, kde jí pod slovenským názvem „Povedali... prýdte“ vydalo Vydavateľstvo politickej literatúry v Bratislave. Ačkoli v úvodu autoři publikaci „zlehčují“ slovy:

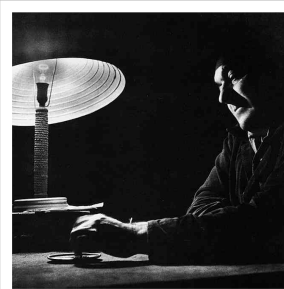
„Novinář si říká: Ještě že jsou tu fotografie, lidi budou mít aspoň co prohlížet...”

Fotograf si říká: Ještě že jsou tu ty texty, lidi budou mít aspoň co číst...” na výrazu a působení knihy, která nezestářla lze pozorovat neodiskutovatelnou kvalitu odvedené novinářské a fotografické práce (bohužel trochu omezené možnostmi tehdejšího tisku). Fotografie v této knize představují a přibližují osobnosti ze všech možných oblastí naší společnosti, které se autorům zdály zajímavé a významné. Portréty vycházejí z jejich přirozeného prostředí a snaží se vystihnout a zachytit jejich podstatu a obsah s maximální upřímností. Nejlepší ukázkou jsou asi portréty Miroslava Horníčka, ze kterých je cítit rozpoložení i aura portrétovaného. A to byl a je vždy, podle mého názoru, hlavní smysl tohoto stylu fotografie.

Při přiblížení tohoto období nesmíme opomenout počátky Einhornovy tvorby vlastivědné a místopisné. Je otázkou, zda se stále jedná o volnou tvorbu či spíše o přechod ke komerčním zakázkám. Možná se jedná o pro autora příjemné a užitečné spojení jeho oblíbeného námětu s požadavky zadavatele. Mnoho fotografů o něčem podobném stále sní. Erich Einhorn začíná postupně fotografovat krásy, pamětihodnosti a specifika českých a slovenských měst. Představovat a přibližovat svým divákům tvář a charakter, rozmanitost a rozmarnost přírodního prostředí. Tyto fotografie jsou už spíše stylu naučného a popisného. Od fotografií reportážních z konce padesátých let či portrétů z let šedesátých se diametrálně odlišují. Snažila jsem se dopátrat toho, proč se tomu tak stalo. Bohužel musím s lítostí konstatovat, že mi k tomu nebyla dána možnost.

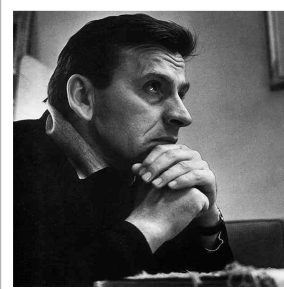
Hana Hegerová

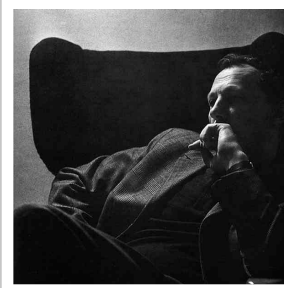
Vladimír Holan

Jan Zrzavý

Jozef Krónér

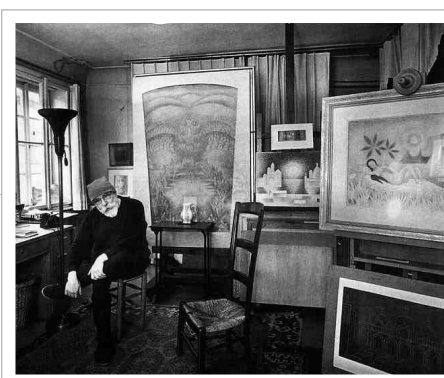
Ladislav Chudík

Miroslav Horníček

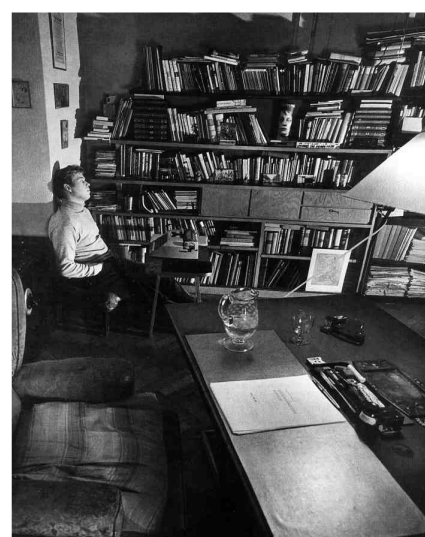
Otomar Krejča

Jan Zrzavý

Bohumil Štěpán

Václav Havel

Olga Scheinpflugová

všechny fotografie na této i předchozí straně jsou z knihy *Povedali...prídte*, 1965

V Einhornově tvorbě můžeme dále sledovat, kromě pozvolného přechodu k fotografii krajinářské, také čím dál větší inklinaci od fotografií černobílých k fotografiím barevným. Jednou z prvních publikací takto zaměřenou je kolekce fotografií vydaná pod názvem „Mariánské Lázně“ s verši Pavla Kohouta a ilustracemi Pravoslava Sováka, která zahrnuje několik desítek černobílých i barevných fotografií, místy podpořených průvodním slovem zachycujícím život proslulého lázeňského města v jeho mnohostrannosti a barvitosti.

Bud' tedy fotografuje proslulá místa, nebo cestuje po vlasti a láká diváky na místa mnohdy zcela lidmi zapomenutá a opředená bájemi a pověstmi. „Hrady a zámky v srdci Čech“ zachycují na více než 200 černobílých snímcích nejceněnější historické stavby středních Čech, jejich přírodní rámec i zajímavé interiéry. Stavby rámuje listovím okolní přírody, nechává slunce a stíny rozehrát hru na schovávanou.

Veltrusy, (Hrady a zámky v srdci Čech, 1968).

Vlašim, (Hrady a zámky v srdci Čech, 1968).

Svémi fotografiemi přibližuje Einhorn divákovi i místa, která normální člověk nemá možnost shlédnout a vtipně je kombinuje s pohledy na místa dobře známá a pro český národ významná. To se týká např. kolekce „Pražský hrad“ pořízené symbolicky v letech 1967 a 1968. Výstava sestavená z těchto fotografií sklidila veliký divácký ohlas a byla reprízovaná na mnoha místech. Namátkou vyberme třeba Havanu, Berlín, Budapešť, Sofii a Varšavu.

Mluvíme-li o šedesátých letech, nemůžeme pominout také Einhornovu činnost technicko-vyučovacího rázu a s tím spojenou tvorbu publikací jako jsou „Základy fotografie“ (jež plní požadavky kladené na učebnici), „Flexaret v praxi“ (příručka o jeho obsluze a příslušenství i o možnostech jeho využití v jednotlivých oborech fotografické práce), „555 chyb ve fotografii“ (kde přehledně vy-

počítává, popisuje a vysvětluje nejrůznější vady a nedostatky v amatérské fotografii od zakoupení fotografického přístroje až k hotovému snímku a jeho úpravě) a další. O smyslu poslední jmenované publikace nechme promluvit autora. „Co všechno máme dělat, aby naše snímky byly zdařilé a pěkné, to jsme již mnohokrát slyšeli a četli. Co všechno se stane, neuděláme-li to přesně a tak, jak nám radí celá řada fotografických učebnic, to známe – bohužel všichni z vlastních zkušeností. Proč se to stalo, čím to lze napravit a jak to udělat, aby se chyba již neopakovala, to je hlavním smyslem této publikace. Vychází z předpokladu, že chybami se člověk učí. Proto shrnuje všechny záludnosti a nepředvídané možnosti, jež jsou nástrahou na cestě za pěkným snímkem a kterých se často amatér při sebevětší představivosti nemůže předem vyvarovat, dokud je sám nepozná. Podle mnoha praktických zkušeností a příkladů vede začátečníka postupně od koupě přístroje až po hotový snímek, aby všechna zklamání nemusel prodělat sám, ale přesto se na nich naučil fotografovat. Všechny chyby jsou sestaveny přehledně, podle toho, jak se jeví na hotovém snímku. Tato publikace se tak jistě stane nejlepším a nejvěrnějším přítelem všech fotografujících a dá jim vždy a při každé příležitosti spolehlivou odpověď i radu.“

Karlštejn, (Hrady a zámky v srdci Čech, 1968).

Léta sedmdesátá aneb Pod sluncem této země Na shledanou

Co říci o sedmdesátých letech ve vztahu k Erichu Einhornovi. Začneme třeba tím, že ve Sjezdovém paláci a v Bruselském pavilónu PKOJF v Praze proběhla ve dnech 29. března až 6. dubna 1971 již 3. mezinárodní výstava audiovizuální techniky Interkamera 71. Kdo jiný by sestavoval její kulturní část, než Erich Einhorn. Její součástí byla opět široká nabídka výstav, ze kterých se můžeme zmínit např. o výstavách Amerika v krizi, Den v SSSR, John Heartfield, Japonsko očima 12 Japonců, Italská fotografie včera a dnes, Anglické fotografické školství a Vilém Heckel.

Také u 4. Interkamery připravil kulturní část Erich Einhorn. Ta byla poslední Interkamerou, u které se kulturní část uskutečnila v tak širokém rozsahu. Díky ideologicky odůvodněným zásahům byly staženy některé snímky z výstavy agentury Magnum nazvané „Angažovaný fotograf“. V dalších ročnících se uskutečňovala jen její technicko-obchodní část. Součástí kulturní sekce 4. Interkamery, která probíhala ve dnech 3. až 11. dubna 1973 ve Sjezdovém paláci a v Bruselském pavilónu PKOJF v Praze, byly mimo již zmiňované výstavy také expozice československé krajinářské fotografie a sovětské fotoreportáže „Válka a mír“, americká výstava „Člověk na Měsíci“, přehlídka Italské módní fotografie, 8. bienále barevné fotografie FIAP, italská výstava „Náboženství pod lupou“ atd. Velkým úspěchem byl s obtížemi prosazený medailon Martina Martinčka. Současně proběhly v Obecním domě v Praze výstavy Augusta Sander a Ericha Salomona.

V dubnu a květnu téhož roku, kdy se uskutečnila poslední velká Interkamera se manželé Einhornovi, spolu s dalšími fotografujícími páry (např. Beranovi, Diasovi nebo Šmokovi), zúčastnili svými fotografiemi výstavy „Manželé s kamerou“. V katalogu, jehož obálku zdobil autoportrét Einhornových, si můžeme přečíst slova Václava Jírů: *„Výstava fotografujících manželů poskytla také příležitost konfrontovat tzv. ženskou fotografii s fotografií mužskou a vystopovat rozdíly mezi nimi. Jsou-li nějaké!“*

S nástupem sedmdesátých let začíná těsná manželská spolupráce Einhornových na obrazových knihách vlastivědného charakteru. Od počátečního nápadu přes celkovou koncepci dotahují své publikace do konečné podoby rozsáhlých souvislých cyklů mapujících turisticky atraktivní oblasti Československa a jeho rozvoj. Jednotlivé svazky připravují jako dokonale sešraná kompaktní dvojice a záhy se stávají jedněmi z nejvydávanějších autorů. Za stovkami záběrů, které jsou v konečné podobě představeny v knihách, se skrývají hodiny

a hodiny detailních příprav, zahrnujících mimo jiné podrobné studium témat a hlavně – prochození fotografované oblasti křížem krážem. Na úplném počátku této harmonické spolupráce se skví publikace o místě, které oba znají nejlépe. Kde se narodili, vyrůstali, kde žijí a které jim vždy bylo spolehlivým a ochotným modelem. Místo, které rafinovaně nabízí své lady a vnady oku fotografa za jakékoli roční či denní doby, za jakéhokoli počasí. Tím místem je samozřejmě tolikrát fotografovaná a tolikrát zvěčněná Praha, která nikdy nepřestane být žádánému fotografovi inspirací a navíc když je zalitá sluncem. Kniha, skrývajíc soubor barevných fotografií a nesoucí naznačovaný název „Praha zalitá sluncem“, přináší snímky Pražského hradu s jeho objekty, chrámy, budovami, uličkami a interiéry.

*V Kinského zahradě na svahu Petřina,
(Praha zalitá sluncem, 1972).*

*Pohled z okna chrámu sv. Jiří na Hradě,
(Praha zalitá sluncem, 1972).*

Dále nabízí fotografie Malé Strany, místních uliček a honosných paláců, snímky Starého a Nového Města s pamětihodnostmi a raritami i živým velkoměstským ruchem. V roce 1972 ji vydal Orbis v několika jazykových mutacích jako exkluzivní reprezentaci našeho hlavního města.

V roce 1975 byla vyhlášena nakladatelstvím Práce nejkrásnější knihou publikace manželů Einhornových s předmluvou Viléma Kúna nesoucí název „Pod sluncem této země“. Kniha se během několika let dočkala tří vydání. I když nese punc doby, ve které vyšla a je poznamenána charakterem sedmdesátých let je nutno

dodat, že část fotografií (když zrovna neznázorňují „skvostné stavby rekreačních objektů“), jsou příjemné pro oko a splňují to, co si tak člověk může představit za názvem „Pod sluncem této země“.

Lyžarské terény siahajú až vysoko pod vrcholky hor, (Pod sluncem této země, 1975).

Myslím, že náplň knihy nejlépe uvede autor textu, nuže:

„Péče o pracujícího člověka je neodmyslitelnou součástí politiky socialistického státu. A právě o jedné z mnoha forem této péče – o odborářské rekreaci vypráví obrazová publikace. V desítkách působivých krajinných záběrů z nejruznějších koutů naší vlasti podává svědectví o možnostech našich občanů prožít dny své dovolené v překrásném prostředí hor, na březích rybníků a jezer, ve světově proslulých lázních, při poznávání bohatých kulturních památek.“

Na knihu „Pod sluncem této země“ volně navazuje cyklus celkem devíti publikací z nichž první vyšla v roce 1977. S různě dlouhými časovými odstupy postupně vycházely do roku 1981. Cyklus knih se společným názvem „Na shledanou....“ doplněným konkrétním místem Československé republiky byl účelově zaměřený na účastníky odborářských rekreací v různých místech Československa. Z dnešního hlediska se zdají být textové vsuvky nečtivé, ale a to je stejný případ jako u předchozí citované publikace, snímky působí příjemným dojmem standardně provedených krajinářských fotografií. A o to, si myslím, šlo Einhornovým především.

Poslední uvedená díla Ericha Einhorna z let šedesátých lze těžko označit za novátorská. Jsou poplatná době kdy vznikla, účelu proč vznikla a jejich hodnotu lze nalézt v kvalitě a profesionalitě fotografií.

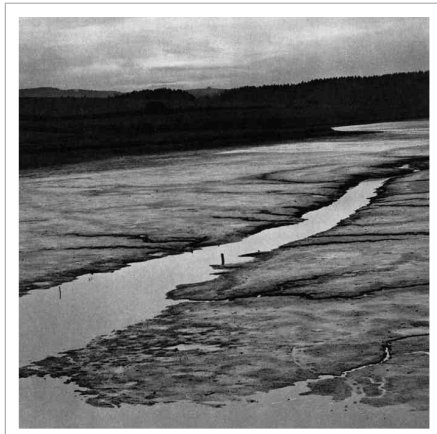

Je tu domov rybníků, říček a potoků, (Střední Čechy, 1970).

V této době je pro tvorbu Ericha Einhorna charakteristická spolupráce s jeho ženou Miladou. Ráda bych se k této výrazné etapě jeho tvůrčí činnosti vrátila v samostatném odstavci a proto ji zatím ponechme stranou. Jeho samostatnou fotografickou a publikační činnost lze označit jako „krajinařinu“. Přestože mluvíme o samostatné Einhornově činnosti, neodlišuje se uplatněný výraz zásadně od stylu fotografií, které ve stejnou dobu publikuje společně se ženou Miladou. Jako příklad samostatné tvorby uvedme spolupráci se Zdenko Feyfarem na publikaci „Střední Čechy“. Kniha zachycuje na 279 fotografiích, provázených průběžně pojatou legendou, široké okolí středního Labe a dolního toku Vltavy. Snaží se hledat krajiny v jejich neporušeném pravěkém či barokním vzezření a konfrontovat je s krajinami zasaženými rozvojem techniky. Staví do kontrastů staré památné stavby s moderními technickými stavbami a nechává na sebe působit minulost a přítomnost. Průvodní esej Blahoslava Černého přibližuje kulturní a politický vývoj středních Čech od pravěku až po dnešek.

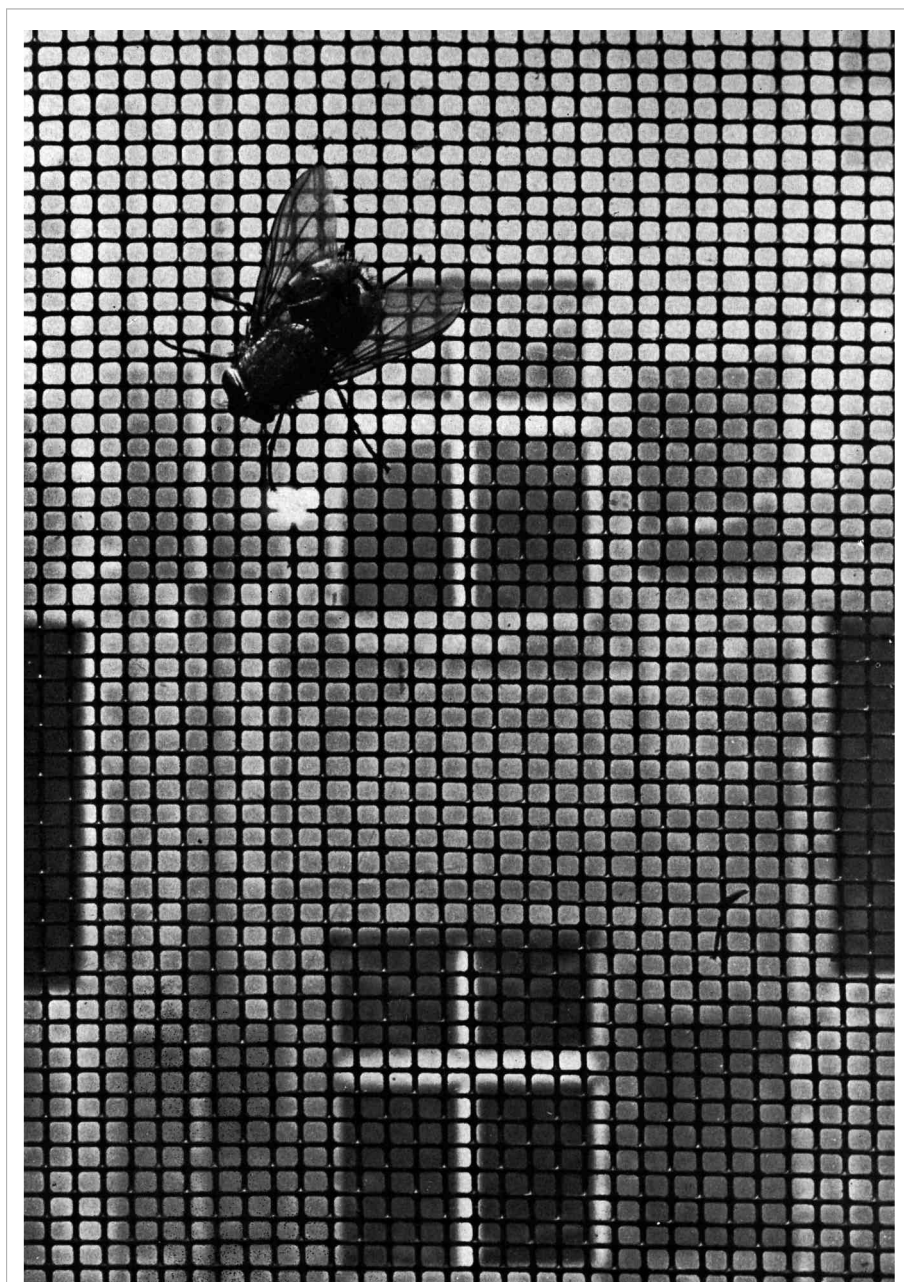

Zbečno, (Střední Čechy, 1970).

Třebaže voda občas chybí, (Střední Čechy, 1970).

Z publikací naučných se nabízí kniha s příznačným názvem „Fotografujeme“, která vyšla v roce 1976 v nakladatelství Práce. Příručka je z hlavní části vyplněná abecedně uspořádaným přehledem podnětů a rad pro volbu a zpracování fotografických námětů. Vypouští technické návody a popisy a zaměřuje se spíše na vnitřní obsah fotografování. Výklad doplňuje několik převážně barevných fotografií s nejrůznějšími náměty. Je určena především fotografickým kroužkům, o jejichž organizaci, materiálním a technickém vybavení rovněž pojednává.

Poslední moucha, (Rozhovory o fotografii, 1958).

Léta osmdesátá aneb Země má – 150 let vynálezu fotografie

Fotografická tvorba Ericha Einhorna let osmdesátých byla charakteristická spoluprací s ženou Miladou. Cestovali po vlastech českých, moravských slezských i slovenských. Se svou fotografickou výbavou a hlavami plnými budoucích fotografií pilně studovali charakteristiky a specifika konkrétní, pro tu chvíli vybrané, části vlasti. Nebo jí celou přiblížili v její přirozenosti, kráse, historii i současnosti. To je případ publikace, která dokonce ve dvou vydáních, vyšla pod vše vysvětlujícím názvem „Země má“.

*Bezděz-pohled k certove vezi
Milada Einhornová, (Země má, 1981).*

*Pohled z Velkého Fatranského Kriváne na Velkou Fatru
Erich Einhorn, (Země má, 1981).*

170 barevných fotografií Milady a Ericha Einhornových, provázených pěti esejemi z různých dob, podává svědectví o kráse naší země a její bohaté historii. Krajinné záběry ze všech ročních období se střídají s ukázkami lidové architektury, významnými uměleckými a historickými památkami. Detailní záběry interiérů historických staveb podávají štafetu obsáhlým portrétům kopců a hor. Najdeme zde nejen fotografie míst, která se trvale zapsala do historie naší země, ale seznámíme se s moderní výstavbou i s životem obyvatel tehdejší doby.

V osmdesátých letech taktéž pokračuje cyklus „Na shledanou.....“ dávající si za úkol představit krásy naší vlasti účastníkům odborářské rekreace a pomoci jim v rozhodnutí, na které místo se podívat. Pro názornost si uveďme tyto tituly: „Do videnia, Bratislava, Nízke Tatry“, „Na shledanou v Krkonoších“ a „Na shledanou v Jeseníkách“.

*Poslední sněh
(Na shledanou v Jeseníkách, 1984).*

*Pohľad z Ďumbiera cez Prašivú,
(Do videnia Bratislava, Nízke Tatry, 1981).*

Příjemně působící krajinné obrázky se zde, stejně jako u předchozích děl určených odborářským rekreantům, střídají s širokým spektrem nabídek míst, kde lze strávit příjemnou dovolenou nebo kam zavítat další víkend na výlet. Snímky dramaticky osvětlených hor, lesů a strání jsou proloženy fotografiemi sluncem zalitých pláží, skotačících dětí a pletoucích maminek.

Řadu fotografických děl, které přibližují specifika a zajímavosti, konkrétní možnosti a nabídky lázeňských měst rozšiřuje výpravná obrazová publikace „Mariánské Lázně“. Obsahuje profesionálně zpracované záběry turisticky atraktivních míst, které jsou promíchané s pohledy do zázemí lázeňských domů a nebo upřené opačným směrem, na okolní lákavé přírodní scenérie. Jsou pozvánkou do místních kaváren či kulturních a sportovních center. Dohromady dávají odpověď na otázku: Jaké jsou a jak vypadají a působí Mariánské Lázně.

Řička Smědá v Hejnicích
Milada Einhornová, (Severní Čechy, 1985).

Románská rotunda na Řípu
Erich Einhorn, (Severní Čechy, 1985).

Do svých fotografií otiskli manželé Einhornovi i tehdejší podobu Severních Čech. Barevné fotografie zachycují rozmanité nálady Krušných hor a podhůří, tajemně se tvářící údolí Labe, barokně monumentální Labské pískovce, neznámé a přitom tak známé Lužické hory, Jizerské hory a Pojizeří s dominantou ještědského hřebene. Přes romantiku probouzející Máchův kraj a zvlněné České středohoří nás nakonec zvou na procházku Poohřím.

V knize lze na jedné straně nalézt snímky tvářící se jako impresionistický obrázek a na straně druhé oči zavadí o realistický otisk zničené země se stopami širokých pneumatik.

Poohří, (Severní Čechy, 1985).

Prohlížela jsem téměř všechny publikace, na kterých se stejnou měrou podíleli manželé Einhornovi a zakládala jsem fotografie, které jsem chtěla použít jako ilustraci k této práci. Ač nerada, musela jsem řadu z nich nakonec odložit, protože nesou podpis Milady Einhornové, jejíž tvůrčí profil není předmětem této práce. Není však možné, abychom přešli obdobím jejich společné tvorby a nezmiňili se o Einhornově životní i umělecké partnerce, která má stejné zásluhy na výsledném efektu práce, jako Einhorn sám. Je to určitě krásný a příjemný pocit být a žít dlouhá léta s člověkem, se kterým si za každých okolností „máte co říci“ a ještě k tomu mít stejné zájmy a stejný pohled „na věc“. Nese to však sebou i určité stíny. Bude nejlépe, když necháme k problému jejich vzájemné spolupráce promluvit samu Miladu Einhornovou.

„I po letech, když už máme za sebou na dvě desítky společně vydaných knih, se stane, že v kolektivní publikaci, na které jsme oba stejným dílem pracovali, je jako fotograf uveden každý, kdo v ní má třeba jediný snímek, kromě mne, která tam mám snímků třeba šedesát. Automaticky se přičítají Erichovi. Snad kdybych si nechala dívčí jméno, mohla bych existovat víc sama za sebe... Ale už jsem si zvykla, nevadí mi to. Také snad proto, že my dva si práci uznáváme.“

Milada Einhornová – Je těžké být otcem, 1955

Rok 1989. Rok dějinných změn, hroucení železné opony a navazujících revolucí. Rok 1989 je ale slavný i jinak. Po celém světě se odehrávají akce ve znamení 150. výročí zveřejnění vynálezu fotografie. Zaměřují se na její hodnocení, bilan-cování, shromažďování a hlavně oslavování. V Československu se u příležitosti tohoto výročí konalo množství významných výstav a akcí, které byly určeny nejen pro profesionály a lidi, kteří se fotografií zabývají, ale měly přiblížit fotografii, její historii a problémy řadovým divákům.

Generálním komisařem všech výstav a akcí ke 150. výročí zveřejnění vynálezu fotografie se stal Erich Einhorn, který spolu s dalšími významnými postavami fotografického světa zorganizovali a dokázali realizovat od té doby neopakovanou oslavu média zvaného fotografie. Pojdme si jen stručným výčtem nastínit, co se v Praze, v průběhu července až září 1989 odehrálo.

V Domě výtvarných umění Mánes proběhla od 1. srpna do 30. září rozsáhlá výstava Co je fotografie. Výstava, umožňující člověku udělat si přehled o nejdůležitějších proudech, osobnostech a dílech vývoje fotografie i o vývoji fotografické techniky, byla sestavena z děl 400 autorů z dvaceti zemí, vypůjčených z osobních majetků vystavujících i ze sbírek 84 muzeí a galerií. Expozici navštívilo na 90 tisíc lidí. Výčet lidí podílejících se na realizaci těchto oslav by byl nekonečný a tak jen pro názornost jmenujme kromě Ericha Einhorna, kurátorku obrazové části Danielu Mrázkovou a kurátora technické části Josefa Pecáka. Nakladatelství Videopress vydalo obsáhlý katalog s názvem Co je fotografie, který slouží v mnoha případech jako učebnice dějin fotografie.

Zhruba ve stejném časovém období se ve Valdštejnské zahradě v Praze uskutečnila velká (předchozí době až zbytečně poplatná) výstava Československá fotografie 1945 – 1989. Výstava představila vývoj naší fotografické tvorby po 2. světové válce a zahrnovala i menší přehlídky vědecké fotografie a využití fotografie v audiovizuálních programech. Salón čs. fotografie – Bruselský pavilon PKOJF, červenec – září 1989 složený z kvalitativně velmi různorodých kolekcí snímků téměř 800 fotoamatérů a profesionálů, byl dosud největší výstavou fotografií v Československu.

„... těch, kteří mají rádi fotografii, jsou tisíce. Ti všichni by se chtěli účastnit těchto oslav, aktivní účastí poděkovat fotografii za to, co pro ně znamená. V rámci normálních výstav to není možné. Lze do nich zařadit vždy jen několik málo vybraných jmen. Proto je uspořádán tento Salón československé fotografie. Je ojedinělou, dosud jedinečnou akcí, neboť se ho může účastnit každý občan této republiky bez jakýchkoli omezení, aniž by mu kdokoli před-pisoval způsob jeho projevu. Tato akce je ovšem též velikým rizikem, velikou

neznámou. Naprosto nelze předvídat, co přinese. Je možné, že většina snímků, které přinese Salón, budou mít ryze soukromý charakter rodinného snímku. Takové snímky bývají často terčem posměchu. Ale právě tyto snímky se nezřídka stávají nenahraditelným dokumentem. Neboť na rozdíl od fotografií, majících umělecké ambice, ve kterých tvůrce nejrůznějšími zásahy a inscenacemi usiluje o to, aby byly odrazem jeho záměru, ukazují prostou, nezkrášlenou skutečnost jako takovou. Dokumentují tak mnoho věcí a jevů, které by samy o sobě nikdy nikdo nezaznamenal. Možná, že Salón československé fotografie otevře dveře zcela novým jménům. Možná, že přispěje k renesanci zájmu širokých mas, k vývoji naší fotografie."

Erich Einhorn

Deštivý den, (Rozhovory o fotografii, 1958).

Závěrem aneb Tak tedy...přijďte!

17. ledna 1990 se u dveří Ericha Einhorna objevila manželka Jiřího Lederera, která se poprvé mohla zase svobodně podívat domů.

„Když opadla první radost ze setkání, ptala se, zda by se nedala znovu vydat knížka „Povedali ... přijdte!“ Že by nám poslala český originál rukopisu, který si Jirka vzal sebou, když byli vyhoštěni. Slíbil jsem jí, že se poptám. Prohlédli jsme si tedy se ženou znovu jediný výtisk, který máme, který jsme Jirkovi tolik let schovávali, až se vrátí domů. Byli jsme překvapeni, že kniha vlastně nezastarala, že by se opravdu dala znovu vydat. Že je dokonce v leccems zajímavější a aktuálnější než tehdy.“

Erich Einhorn v předmluvě k prvnímu českému vydání knihy Tak tedy...přijďte!

Erich Einhorn se svou prací – a jak jsme se mohli přesvědčit nebylo jí málo – zapísal do dějin československé fotografie. A to hned v několika náročných oblastech. Byl zaníceným organizátorem a neúnavným propagátorem fotografických výstav a setkání. Připomeňme první velkou poválečnou výstavu Pražské povstání ve fotografii, Interkameru či nemalé oslavy 150. výročí vynálezu fotografie. Zabýval se také, ve velké míře, činností publikační. Své fotografie posílal do světa především prostřednictvím obsáhlých obrazových publikací, čímž je přibližoval široké vrstvě čtenářů a vypěstoval si široký okruh publika. A nespokojil se jen s tím. Značná část jeho knižní produkce by se dala nazvat populárně naučnou. Obsahem těchto knih není jen technická stránka fotografování. Erich Einhorn se snažil přiblížit svému čtenáři podstatu a smysl fotografování. Napadá mě, že jsme se teď vlastně dostali k tomu, jaká fotografická práce má pro pana Einhorna smysl. Pochopila jsem z jeho slov toto. Volně řečeno. Fotografie má smysl pouze tehdy, má-li svůj daný cíl, svého diváka, splňuje-li konkrétní potřebu nebo požadavek. „Focení“ bez určitého cíle, jen pro svůj pocit, řekněme uměleckosti, je nesprávné, nepotřebné, nebál bych se ani slova nadbytečné. Fotograf je dobrý tehdy, když je schopen včas, kvalitně a dobře, odevzdat nebo předvést svou práci. A pan Einhorn, zdá se, takovým fotografem byl. Ve Večerní Praze byl schopen odevzdávat každodenně velké množství kvalitních fotografií. Později v obsáhlých publikacích vlastivědného charakteru, spolu se ženou, dosahovali, na tehdejší dobu, velmi častého vydávání svých knih. Byli oslovováni a žádáni o spolupráci, což je na této práci podstatné. Zkrátka byli v povědomí zapsáni jako profesionální fotografové.

Erich Einhorn je člověk, který má za sebou opravdu bohatou minulost. A přes svůj věk, kdy jiní lidé již shrnují a bilancují, sepisují memoáry a hodnotí, má své dny stále naplněny, zdá se, až k prasknutí. Jen chytit ho telefonem byl výkon. Seděli jsme naproti sobě a oba dva asi čekali co bude. Prolomit počáteční bariéru není vždy snadný úkol. A zvláště v případě, kdy před vámi sedí člověk, který přeci jen něco dokázal a kterého jste dosud znali pouze z knižních publikací. Ostych, tréma, úcta? Asi od každého kousek. Čekala mne slova, která mne překvapila, neboť po počátečním údivu jsem si uvědomila, že to nebudu mít lehké. Psát práci o někom kdo o to, v zásadě, moc nestojí. Ale teď na druhou stranu. Proč by o to stát měl? Proč má o sobě vykládat člověku, kterého vůbec nezná, který to zřejmě dělá protože musí a který si tam stejně nakonec napíše co chce. Zkoušela jsem různé diplomatické přístupy, obalené či oklikou volené a kladené otázky. Chvillemi jsem se cítila jako horník dolující velmi nepoddajný masiv. Jen co jsem začala formulovat dotaz, na tváři pana Einhorna se objevil lišácký až „poťouchlý“ výraz a z jeho úst vypadlo slůvko - ale.... Celé naše povídání nakonec skončilo debatou o počasí, situaci, která jako by z oka vypadla výsledku praktikanta Hlaváčka v Cimrmanově hře Vražda v salónním kupé, shrnutím a naznačením vysvětlení. Pan Einhorn použil elegantní formulaci: *„Proč si stavět pomníčky. Nejdůležitější je to, co za člověkem zůstane, co je vidět. Co dokázal a nebo zda-li přispěl svou přítomností společností něčím prospěšným nebo užitečným. Možná někdy v budoucnu.“*

Přesto jsem se o to, s jeho vědomím a souhlasem, pokusila.

Slova, která jsem z jeho úst slyšela nejčastěji byla – Trojjedinnost fotografie. Dosáhnout opravdového mistrovství ve zvládnutí techniky a formy, ale také úplné volnosti ve vyjádření svých vjemů, pocitů a myšlenek. To by mělo být hlavním smyslem naší činnosti a jeho krédo – *„Profesionalismus je to, co chybí našemu životu nejvíce“*.

*„Fotografie, tento nejkrásnější vynález 19. století, se stala umělým okem světa.
Není osudu, který by ji mohl oslepiti, není smrti, jež by jí mohla zatlačit oči.
Puritáni říkají, že fotografie je satanův vynález. Bylo by rozumnější, kdyby říkali,
že je dítě Lucífera – Světlohoše.“*

Camille Reicht – 1933

Přílohy

Stručný životopis

1928	7. dubna narozen v Praze
1942	přerušení studia na gymnáziu – učení radiomechanikem
1944	odsunut Němci do internačního tábora v Klein Steinu, dnešním Kamionku u Opole v Polsku
1945	útěk z tábora působení v rámci Košického vládního programu, jako fotograf úřadu delegáta čs.vlády založení fotografického a tiskového oddělení ministerstva informací (spolu s J. Marcem)
1946 – 1951	redaktor v Pragopressu spolupracoval s filmem jako lektor státní filmové dramaturgie, dramaturg a asistent režie Československého státního filmu jako filmový fotograf přispíval svými snímky do časopisů Kino a Kinoamatér svatba s Miladou Hájkovou v rámci akce 77 000 do výroby – horník v ostravských dolech po těžké nemoci – elektro opravářem v Praze
1952 – 1954	státní grafická škola
1954 – 1955	fotodokumentační praxe u architekta Jiřího Krohy 2. cena World Press Photo
1955 – 1959	Večerní Praha
1960	svobodné povolání
1967	iniciátor a spoluzakladatel mezinárodních výstav Interkamera
1972	EFIAP
1977	Čestná medaile Interkamera Praha
1988	Nejvyšší vyznamenání Svazu slovenských fotografů
1989	generální komisař výstav a akcí ke 150. výročí zveřejnění vynálezu fotografie
	podrobnější publikační, výstavní a organizační činnost viz stejnojmenné přílohy

Výstavní činnost

samostatné výstavy

Moskva očima reportéra Večerní Prahy. Obecní dům v Praze, 30. dubna 1957.

Fotografie M. a E. Einhornových. Dům Pánů z Kunštátu v Brně, 5. 2. – 1. 3. 1959.

Portréty čs. spisovatelů. Praha, Bratislava 1962.

Pohlednice a obrazové soubory. Praha – 1964 – 1965.

Autorské výstavy v čs. kulturních střediscích – Varšava, Budapešť, Sofie, Káhira – 1966.

Putovní kolekce Pražský hrad. Havana, Berlín, Budapešť, Sofie, Varšava – 1967 – 1968 .

účast na výstavách

Večerní Praha ve fotografii. Výstava fotoreportérů Večerní Prahy. Dvůr hlavní pošty v Praze, 30. 3. 1956, repríza Berlín 1956, Moskva 1957.

Výstava československé fotografie. Dům filmu v Moskvě, 5. prosince 1956 – reprizována v Leningradu, Rize, Kyjevě a dalších městech.

EXPO 58 v Bruselu.

I. celostátní výstava uměleckých fotografií. ÚLUV duben 1958 – účast fotografiemi – „Nehoda, Poslední moucha, V plném tempu“.

Výstava fotografické sekce SČSVU. Československý spisovatel – říjen-listopad 1959 – účast fotografiemi „Sedmý listopad, Konkurence, Módní fotograf, Horko, U řeky“.

IV. celostátní výstava novinářské fotografie. 1961 – účast s fotografií „Konečně jaro“.

20 let úspěchů československé novinářské fotografie. Interkamera 67, Výstavní dům u Hybernů Praha, 20. 4. – 5. 5. 1967 – účast fotografiemi. „Já, že neznám předpisy?“ – 2. cena WPP 1955, „Berlín 1957“ – čestné uznání WPP 1957, „Staré a nové“.

Účast na kolektivních výstavách SČVU (60. – 80. léta).

Praha třicetiletá. Výběr z tvorby čs. fotografů z let 45 – 75 – Staroměstská radnice Praha, prosinec 75 – leden 76 – účast s fotografií „Manifestace Pražanů“ .

Člověk a čas. Výstava fotografií čs. a sl. autorů k příležitosti 60. výročí Svazu čs. klubů fotografů amatérů v Praze na Staroměstské radnici, květen – srpen 1979.

Vyznání životu a míru. Přehlídka čs. Výtvarného umění k 40. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou, květen – srpen 1985.

Československá fotografie 1945 – 1989. Praha 1989.

Československá novinářská fotografie. Praha 1989.

Nestoři české fotografie. Galerie výtvarného umění v Benešově, 10. 1. – 22. 2. 1997.

Fotografie jako umění v Československu let 1959–1968. Sbírka Moravské galerie v Brně, Místodržitelský palác, 14. 6. – 30. 9. 2001

Publikační činnost

Prahou od jara do jara. Alois Svoboda, Anna Tučková, ilustrace Rudolf Mader, fotografie Erich Einhorn, Zdenko Fejfar a další, Orbis, Praha 1958. (na titulním listě chybně 1957).

Eine Stadt erwacht. Halle 1958.

Eine Stadt lebt. Halle 1958.

Eine Stadt geht schlafen. Halle 1958.

Prager Alltag. Erich Einhorn text Jan Zelenka, Artia, Praha 1958.

Rozhovory o fotografii. Erich Einhorn, Orbis, Praha 1958.

Im Flug nach Moskau. Erich Einhorn, Artia, Praha 1959.

Do Moskvy. Fotografie a předmluva Ericha Einhorna, titulky napsal Josef Zelenka, Svět sovětů, Praha 1959.

Praha všedního dne. Fotografie Erich Einhorn, Text Jan Zelenka, Orbis, Praha 1959.

Fotografujeme zrcadlovkou Flexaret. Erich Einhorn, titulky napsal Josef Zelenka, Svět sovětů, Praha 1959.

Mariánské Lázně. Fotografie Ericha Einhorna s verši Pavla Kohouta a ilustracemi Pravoslava Sováka, Krajské nakladatelství, Plzeň 1961.

Sichere Schnappschusstechnik. Halle 1960, 1963.

Fotografujeme pro noviny. Novinářský sborník 1961.

Základy fotografie. Erich Einhorn, Orbis, Praha 1962.

555 chyb ve fotografii. Přemysl Červenka, Erich Einhorn, 1.vydání, Orbis, Praha 1962, 2. vydání, Orbis, Praha 1971.

Spisovatelé. Fotografie Erich Einhorn, sestavil a úvodní studii napsal Jiří Lederer, Orbis, Praha 1963. Soubor 12 pohlednic.

Jan Drda, Jarmila Glazarová, Karel Konrád, J. Kubín, Marie Majerová, Vladimír Mináč, Karel Nový, Jan Otčenášek, T. Svatopluk, Dominik Tatarka, Géza Včelička, Jan Weiss.

Spisovatelé. Fotografie Erich Einhorn, sestavil a úvodní studii napsal Jiří Lederer, Orbis, Praha 1963. Soubor 12 pohlednic.

Alfonz Bednár, Jaroslava Blažková, Bohuslav Březovský, Norbert Frýd, Ivan Klíma, Arnošt Lustig, Jiří Marek, Ladislav Mňačko, Vladimír Neff, Karel Ptáčník, Bohumil Říha, K.F. Sedláček.

Spisovatelé. Fotografie Erich Einhorn, sestavil a úvodní studii napsal Jiří Lederer, Orbis, Praha 1963. Soubor 12 pohlednic.

Ludvík Aškenázy, Adolf Branald, Jiří Fried, Ivan Kříž, Václav Lacina, Katarína Lazarová, Karel Michal, Josef Nesvadba, František Němec, J. R. Pick, Jan Procházka, Hela Volanská.

Hlasy a tváře. Vladimír Kovářík, fotografie Erich Einhorn, SNDK, Praha 1965.

Povedali...příďte. Vyd. politickej literatury, Bratislava 1968.

Flexaret v praxi. Erich Einhorn, SNTL, Praha 1968.

Sedmnáct set osmdesát devět rad pro fotoamatéry. Erich Einhorn, Práce, Praha 1968.

Hrady a zámky v srdci Čech. Fotografie Erich Einhorn, úvod a texty k fotografiím Blahoslav Černý, Orbis, Praha 1968.

Pražský hrad. Fotografie Erich Einhorn, napsal a obrazovou část uspořádal Blahoslav Černý, Press-foto, Praha 1970.

Střední Čechy. Fotografie Erich Einhorn a Zdenko Feyfar, napsal Blahoslav Černý, Středočeské nakladatelství a knihkupectví, Praha 1970.

Západočeské lázně. Fotografie Erich Einhorn, texty K. Nejdla, L. Pernica, J. Slavík Pressfoto, Praha 1971.

Pozdrav z Vysokých Tater. Orbis, Praha 1971.

Praha zalitá sluncem. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, uměleckohistorický katalog napsal Antonín Bartušek, Orbis, Praha 1972.

Dva tisíce sto dvanáct rad pro fotoamatéry. Erich Einhorn, Práce, Praha 1972. Opravené a doplněné vydání knihy Sedmnáct set osmdesát devět rad pro fotoamatéry.

Pragui in Colour. Barevné fotografie Erich a Milada Einhornovi, předmluva Marie Majerová, Orbis, Praha 1972.

Prague en couleurs. Barevné fotografie Erich a Milada Einhornovi, předmluva Marie Majerová, Orbis, Praha 1972.

Prag in Farbe. Barevné fotografie Erich a Milada Einhornovi, předmluva Marie Majerová, Orbis, Praha 1972.

Krasočnaja mozaika Pragi. Barevné fotografie Erich a Milada Einhornovi, předmluva Marie Majerová, Orbis, Praha 1972.

Hrady, zámky a tvrze středních Čech. Fotografická část Erich Einhorn, úvod a monografické texty k jednotlivým objektům Jaroslav Wagner, Orbis, Praha 1974.

Pod sluncem této země. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, předmluva Vilém Kún, 1. vydání, Práce, Praha 1975, 2.vydání Práce, Praha 1976, 3.vydání Práce a Ústřední správa rekreační péče ROH, Praha 1983.

Fotografujeme. Erich Einhorn, úvod Věra Czabanová, Práce, Praha 1976.

Na shledanou ... (celkem 9 publikací, účelově zaměřených pro účastníky odborářských rekreací v různých místech ČSSR) Práce, Praha 1977 – 1981.

Na shledanou, Krkonoše. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, text Jan Suchl, Práce a Ústřední správa rekreační péče ROH, Praha 1977.

Na shledanou, Jeseníky. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, text Zdeněk Michalec, Práce a Ústřední správa rekreační péče ROH, Praha 1977.

Na shledanou, západní Čechy. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, text Jitka a Stanislav Perknerovi, Práce a Ústřední správa rekreační péče ROH, Praha 1978.

Země má. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, text Miroslav Ivanov, 1.vydání, Panorama, Praha

1981, 2.vydání Panorama, Praha 1987.

Na shledanou v Máchově kraji a České ráji. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, průvodní text Jiří Hilčr, Práce, Praha 1981.

Do videnia, Bratislava, Nízke Tatry. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, průvodní text Drahoslav Machala, Práce a Vydavateľstvo a nakladateľstvo ROH, Bratislava 1981.

Na shledanou, Praha. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, průvodní text Josef Strnadel, Práce a Ústřední správa rekreační péče ROH, Praha 1981.

Zlatá Praha. Fotografie Milada a Erich Einhorn, úvod Jaroslav Seifert, uměleckohistorický katalog sestavil Bedřich Tykva, Panorama, Praha 1983.

Mariánské Lázně. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, průvodní text Ladislav Hovorka, TEPS místního hospodářství, Praha 1984.

Na shledanou v Krkonoších. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, průvodní text Jan Suchl, Práce a Ústřední správa rekreační péče ROH, Praha 1984, 2. rozšířené a aktualizované vydání.

Na shledanou v Jeseníkách. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, průvodní text Zdeněk Michalec, Práce, Praha 1984, 2. rozšířené a aktualizované vydání.

Severní Čechy. Fotografie Milada a Erich Einhornovi, průvodní text Jan Suchl Severočeské nakladatelství, Ústí nad Labem 1985.

Literární toulky Moravou. Fotografie Erich Einhorn, Pavel Štecha, text Vladimír Kovářik, Albatros, Praha 1985, Pro čtenáře od 12 let.

Dnem i nocí. Fotografie Erich Einhorn, text Stanislav Šefraný, úvod Petr Pavlík, Naše vojsko, Praha 1986.

Osnovy fotografiji. Erich Einhorn, Iskusstvo, Moskva 1989.

Tak tedy...přijďte! Fotografie Erich Einhorn, text Jiří Lederer, Videopress MON, Praha 1990.

Breviář rybáře. Stanislav Vodinský, Martin Vodinský, fotografie Erich Einhorn, Viktor Viktora, Práce, Praha 1990.

Zlatá Praha. Milada a Erich Einhornovi, úvod napsal Jaroslav Seifert, 3. změněné vydání, Panorama, Praha 1991.

Organizační činnost

Pražské povstání ve fotografii. 3. května 1946, Výstavní síň Svazu českého díla v Praze – spolu s Jiřím Jeníčkem.

Spoluzakladatel tradice výstav novinářské fotografie od 1956.

Sovětská novinářská fotografie. Praha 1956.

Novinářská fotografie. NDR 1957.

Iniciátor a spoluzakladatel mezinárodních výstav Interkamera od 1966.

1. Interkamera – 20. 4. – 5. 5. 1967 – Výstavní dům u Hybernů v Praze, pořadatel agentura Made in Publicity ....výstava fotografické literatury, retrospektiva Františka Drtikola – pořadatel Národní technické muzeum a Interkamera, sestavil Prof. Rudolf Skopec a Erich Einhorn, 10. celostátní výstava amatérské fotografie (asi 260 fotografií z celého Československa), expozice Svět Andrease Feiningera, výstava 20 let úspěchů československé novinářské fotografie (pořadatelem byl Klub čs. fotoreportérů při Svazu čs. novinářů a sestavili ji Antonín Bahenský, Erich Einhorn, Karel Hájek a Jiří Rublič) – Erich Einhorn se zúčastnil fotografiemi – „Já, že neznám předpisy?“ – 2. cena World Press Photo 1955, „Berlín 1957“ – čestné uznání World Press Photo 1957, „Staré a nové“ – čestné uznání k 15. výročí ČSSR za knihu Do Moskvy 1960, přehlídka barevných snímků Manfreda Kageho, mezinárodní sympozium optiků u příležitosti 160. výročí narození J.M.Petzvala a přehlídka amatérských filmů UNICA.

Salvador Dalí, 1967.

Edward Steichen, 1968.

2. Interkamera – 16. – 25. 4. 1969 ve Sjezdovém paláci a v Bruselském pavilónu PKOJF v Praze Pawkova 2. světová výstava fotografie Žena, retrospektiva lorda Snowdona a Miroslava Háka, přehlídka japonské fotografie, soubor Využití fotografie v grafice a reklamě z Velké Británie, průřez nejúspěšnějšími snímky ze soutěží časopisu Hobby a výstava americké novinářské fotografie. Mezinárodní setkání šéfredaktorů fotografických časopisů, vědeckotechnický kongres a konference o historii a estetice fotografie. Poprvé byly uděleny mezinárodní ceny Interkamery a Mezinárodní medaile technické ceny Interkamery. V Bruselském pavilónu byla instalována výstava fotografické literatury.

3. Interkamera – 29. března – 6. dubna 1971 ve Sjezdovém paláci a v Bruselském pavilónu PKOJF v Praze proběhla 3. mezinárodní výstava audiovizuální techniky Interkamera 71. Součástí jejího kulturního programu připraveného opět Erichem Einhornem, byly například výstavy Amerika v krizi, Den v SSSR, John Heartfield, Japonsko očima 12 Japonců, Italská fotografie včera a dnes, Anglické fotografické školství a Vilém Heckel.

4. Interkamera – 3. – 11. dubna 1973 ve Sjezdovém paláci a v Bruselském pavilónu PKOJF v Praze výstava československé krajinářské fotografie, expozice sovětské fotoreportáže Válka a mír, výstava agentury Magnum Angažovaný fotograf, medailon Martina Martinčeka, americká výstava

Člověk na Měsíci, přehlídka Italská módní fotografie, 8. bienále barevné fotografie FIAP, italská výstava Náboženství pod lupou atd.

V Obecním domě v Praze současně proběhly výstavy Augusta Sander a Ericha Salomona.

Generální komisař výstav a akcí ke 150. výročí zveřejnění vynálezu fotografie 1989.

Salón československé fotografie. Bruselský pavilón pražského PKOJF, 3. 7. – 3. 9. 1989.

Co je fotografie. Dům výtvarných umění Mánes v Praze, 1. 8. – 30. 9. 1989, uspořádaná Svazem výtvarných umělců, ministerstvem kultury ČSR, Národní galerií a Českým fondem výtvarných umění. Kurátorka obrazové části Daniela Mrázková, kurátor technické části Josef Pecák.

Československá fotografie 1945 – 1989. Valdštejnská zahrada v Praze, 8. 8. – 30. 9. 1989, výstava zorganizovaná Ministerstvem kultury ČSR, Svazem českých výtvarných umělců, Národní galerií v Praze a Českým fondem výtvarných umění. Kurátorka obrazové části Daniela Mrázková a kurátor technické části Josef Pecák.

Salón československé fotografie – Bruselský pavilón PKOJF, červenec – září 1989.

Dosažená ocenění a členství

2. cena World Press Photo 1955 – „Já, že neznám předpisy?“.

Čestné uznání World Press Photo 1957 – „Berlín 1957“.

Cena Bífota, 1958.

3. cena v Československé fotografické soutěži pro světovou výstavu EXPO 58 v Bruselu.

Do Moskvy – 1960 Čestné uznání k 15. výročí osvobození ČSR.

Nejkrásnější kniha nakladatelství Práce – 1975 – „Pod sluncem této země“.

Čestná medaile Interkamera Praha 1977.

IBA Lipsko 1982 – Země má.

Najvyššie vyznamenanie ZSF – 1988.

1958 člen SČSVU, EFIAP 1972

od 1977 evidován při ČFVU

od 1979 člen SČVU.

Použitá literatura

- Balajka, Petr: Encyklopedie českých a slovenských fotografů. ASCO, Praha 1993.
- Birgus, Vladimír, Scheufler, Pavel: Fotografie v Českých zemích. Grada Publishing, Praha 1999.
- Birgus, Vladimír, Marco, Jindřich: Hořká léta–Evropa. Orbis, Aktiv volné fotografie, Praha 1995.
- Birgus, Vladimír: Fotografie In: Informatorium 2. Mladá fronta, Praha 1984.
- Černý, Blahoslav, Einhorn, Erich, Feyfar, Zdenko: Střední Čechy. Středočeské nakladatelství a knihkupectví, Praha 1970.
- Einhorn, Erich: Fotografujeme. Praha, Práce, 1976.
- Einhorn, Erich: Rozhovory o fotografii. Orbis, Praha 1958.
- Einhorn, Erich, Černý, Blahoslav: Hrad a zámky v srdci Čech. Orbis, Praha 1968.
- Einhorn, Erich, Zelenka, Jan: Do Moskvy. Svět sovětů, Praha 1959.
- Einhorn, Erich, Zelenka, Jan: Praha všedního dne. Orbis, Praha 1959.
- Einhorn, Erich, Einhornová, Milada, Bartůšek, Antonín: Praha zalitá sluncem. Orbis, Praha 1972.
- Einhorn, Erich, Einhornová, Milada, Hovorka, Ladislav: Mariánské Lázně. TEPS, Praha 1984.
- Einhorn, Erich, Einhornová, Milada, Ivanov, Miroslav: Země má. Panorama, Praha 1981.
- Einhorn, Erich, Einhornová, Milada, Kún, Vilém: Pod sluncem této země. Práce, Ústřední správa rekreační péče ROH, Praha 1983.
- Einhorn, Erich, Einhornová, Milada, Machala, Drahošlav: Do videnia, Bratislava, Nízke Tatry. Práca a Vydavateľstvo a nakladateľstvo ROH, Bratislava 1981.
- Einhorn, Erich, Einhornová, Milada, Suchl, Jan: Na shledanou v Krkonoších. Práce, Ústřední správa rekreační péče ROH, Praha 1984.
- Einhorn, Erich, Einhornová, Milada, Suchl, Jan: Na shledanou v Jeseníkách. Práce, Ústřední správa rekreační péče ROH, Praha 1984.
- Einhorn, Erich, Einhornová, Milada, Suchl, Jan: Severní Čechy. Severočeské nakladatelství, Ústí nad Labem 1985.
- Encyklopedický institut ČSAV: Československý biografický slovník. Academia, Praha 1992.
- Encyklopedický institut ČSAV: Malá československá encyklopedie. Academia, Praha 1986.
- Hlaváč, Ludovít: Dejiny fotografie. Osveta, Martin 1987.
- Lábová, Alena: Dějiny československého fotožurnalistu. SPN, Praha 1977.
- Lederer, Jiří, Einhorn, Erich: Povedali...přidte. Vydavateľstvo politickej literatury, Bratislava 1968.
- Lederer, Jiří, Einhorn, Erich: Tak tedy...přijďte!. Videopress MON, Praha 1990.
- Kovářík, Vladimír, Einhorn, Erich: Hlasy a tváře. SNDK, Praha 1965.
- Mrázková, Daniela: Příběh fotografie. Mladá fronta, Praha 1985.
- Mrázková, Daniela, Remeš, Vladimír: Cesty československé fotografie. Mladá fronta, Praha 1989.
- Prošek, Josef: Fotografie 1928–1958. SNKL, Praha 1959.
- Skopec, Rudolf: Dějiny fotografie v obrazech od nejstarších dob k dnešku. Orbis, Praha 1963.

Skopec, Rudolf: Fotografie v našich službách. Naše vojsko, Praha 1956.

Souček, Ludvík Dr.: Cesty k moderní fotografii. Orbis, Praha 1966.

Souček Ludvík Dr.: Jak se světlo naučilo kreslit. SNDK, Praha 1963.

Tausk, Petr Ing.: Přehled vývoje čs. fotografie od roku 1918 až po naše dny. SPNP, Praha 1986.

Tausk, Petr Ing.: Současný stav fotografie. SPNP, Praha 1977.

Co je fotografie, Praha: Videopress a Credit Praha, 1989.

Československá fotografie ročník VIII., číslo 3, s. 25–26.

Československá fotografie. 1957, ročník 11, s. 102.

Československá fotografie. 1988, ročník 39, číslo 4, s. 180.

Fotografie Magazín. 1995, č. 4, s. 5 – 8.

Informatorium 2. Mladá fronta, Praha 1984.

M. a .E. Einhornovi, Dům pánů z Kunštátu v Brně, 5. 2. – 1. 3. 1959.

Interkamera 67, U Hybernů 20. 4. – 5. 5. 1967.

Manželé s kamerou, Galerie hl. m. Prahy, Svaz českých fotografů a Interkamera, duben – květen 1973.

Salón československé fotografie, Bruselský pavilon PKOJF, červenec – září 1989.

Večerní Praha. ročník 1955.

Večerní Praha. ročník 1956.

Jmenný rejstřík

Einhornová Milada, rozená Hájková 10. 10. 1925 Praha. Absolvovala reálné gymnázium v Uherském Hradišti a Praze a 1952 FAMU, obor filmová kamera. Od května 1945 pracovala ve fotooddělení ÚV ČSM, od října 1945 v Čs. státním filmu jako skript, později asistentka kamery. 1952 – 1956 vedoucí fotooddělení archeologického ústavu ČSAV. Od 1958 samostatná fotografka. 1958 členkou SČSVU, od 1977 evidována při ČFVU, 1981 členkou SČVU. V 60. letech vydala u nás ojedinělé knihy pro děti – fotografické příběhy Rickyho a Frkose. Od konce 60. let spolupracuje s manželem Erichem Einhornem na obrazových publikacích zejména o Československu. Autorka pohlednic a kalendářů.

Fafek Emil, * 1922. Vyučen v Neubertových závodech, 1941 absolvoval SGŠ v Praze. Od založení deníku Mladá fronta (1945) do 1990 kmenovým a vedoucím fotoreportérem. Žije v Praze. Fotografuje od poloviny 30. let. Dokumentoval Květnové povstání v Praze a únorové události 1948. Fotografoval též Československé spartakiády a světové festivaly mládeže a studentstva počínaje pražským (1947). Všestranný fotoreportér specializovaný na tematiku mládeže a sportu. Jeho fotografie vedle dokumentární hodnoty využívají prvků fotografického humoru a groteska.

Feyfar Zdenko, * 1913. Medik, který se po násilném uzavření vysokých škol za 2. světové války přihlásil ke studiu na Státní grafickou školu. Po jejím ukončení (1943) byl zaměstnán až do konce války jako filmový fotograf v ateliérech na Barrandově. Fotografii pak již zůstal natrvalo věrný. Těsně po ukončení války učil jako profesor na Státní grafické škole až do roku 1951. Proslul zejména krajinářskou fotografií z Krkonoš a poetickými vedutami z Prahy.

Hájek Karel, * 22. 1. 1900, † 31. 3. 1978. Vyučil se zámečníkem, v letech 1918 – 1926 pracoval jako dělník v Ringhofferových závodech a v období 1926 – 1932 jako řidič tramvají v Praze. V té době už intenzivně fotografoval pro tisk, od roku 1932 se stal profesionálním fotoreportérem časopisů nakladatelství Melantrich, pro které vytvářel reportážní záběry z různých politických, společenských a kulturních událostí, žánrové snímky, rozsáhlejší eseje i portréty významných osobností. Po 2. světové válce se stal fotoreportérem nového časopisu Svět v obrazech, v jehož službách fotografoval mimo jiné i norimberský proces s nacistickými vůdci (fotografie vyšly i knižně v publikaci Norimberk – zločin a soud, 1946). Od roku 1950 vedl sekci fotoreportérů v novinářském svazu. Věnoval se i snímkům zvířat ve volné přírodě – výběr nejlepších vyšel v knize Krásy myslivosti (1953). Ve své době byl považován za jednoho z nejtalentovanějších i nejvlivnějších českých fotoreportérů.

Honty Tibor, * 9. 5. 1907, † 1. 12. 1968. Po absolvování gymnázia v Bratislavě (1919 – 1927) studoval keramiku a modelování na Škole uměleckých řemesel v Bratislavě (1930 – 1933). V roce 1933 se přestěhoval do Prahy, kde až do roku 1943 pracoval v Neubertových grafických závodech jako tiskař a retušér. Fotografoval od roku 1935. S mimořádným úspěchem se zaměřoval především na snímky sochařských děl, které postupně získaly i mezinárodní renomé. Vytvořil například celou knihu z nápaditých detailů jediné Maillolovy sochy Pomona, 1961. Je autorem fotografií v monografiích Otty Gutfreunda, Karla Pokorného, Karla Lidického či Jana Štursy. Vytvářel však i sociálně zaměřené fotografie, surrealismem ovlivněné snímky z poutí a hřbitovů, abstrahující záběry různých struktur, lyrické snímky pražské periferie nebo portréty umělců. V roce 1945 vytvořil i řadu reportážních snímků z Pražského povstání a osvobození Prahy (nejslavnější z nich je fotografie z pohřbu sovětského důstojníka „Padl v posledních vteřinách války“), na něž navázal v 50. a 60. letech reportážními záběry v duchu poezie všedního dne. Byl členem fotografické sekce Mánes a řadu let předsedal sekci fotografů ve Svazu československých výtvarných umělců. V letech 1967 – 1968 externě přednášel na Filmové a televizní fakultě Akademie múzických umění v Praze.

Hucek Miroslav, * 18. 11. 1934. Absolvent střední průmyslové školy strojní, nedokončené studium FAMU, asistent kamery ve Filmové tvorbě Čs. televize (1958 – 1962), poté fotoreportér a vedoucí fotografického oddělení týdeníku Mladý svět (1962 – 1975). Od roku 1975 působí jako volný fotograf. Spolu s Leošem Neborem vytvářel specifickou obra-

zovou tvář Mladého světa, plnou dynamiky života mládeže u nás i v zahraničí. Od poloviny 70. let orientován na užitou fotografii, především barevnou. Autor několika obrazových publikací, aktivní výstavní činnost.

Chochola Václav, * 1923. Začal fotografovat ještě během studií na reálném gymnáziu v Praze. První záběry publikoval v roce 1940, později často spolupracoval s Karlem Ludwigem a Zdeňkem Tmejem. V letech 1941 – 1945 se vyučil ve fotoateliéru Otty Erbana, v období 1943 – 1948 byl externím fotografem Národního divadla a divadla Větrník v Praze. Je fotografem svobodného povolání, přispívá do řady časopisů, je autorem nebo spoluautorem několika knih (například Emil Zátopek ve fotografii 1954, Koně 1958, Pražské jaro ve fotografii 1970), jeho rozsáhlé a tematicky značně různorodé dílo zahrnuje sportovní snímky, reportážní a dokumentární záběry, divadelní fotografie, fotografie z koncertů, bezprostřední momentky z různých zahraničních cest (např. Vietnam, Francie, Španělsko), akty i výtvarné fotografie ovlivněné surrealismem a imaginatismem Skupiny 42. Zájem o výtvarné umění ho přivedl k fotografování portrétů slavných malířů, sochařů, fotografů, k nimž později přibyli i hudebníci, spisovatelé, herci a režiséři. Postupně tak vznikl unikátní soubor stovek předních osobností české i světové kultury, v němž se Chocholovi často podařilo prostřednictvím typických gest a mimiky i výmluvného prostředí charakterizovat i jejich povahy a díla.

Jeníček Jiří, * 8. 3. 1895, † 22. 2. 1963, český fotograf, filmař, člen redakční rady Fotografického obzoru (od 1934), režisér krátkých filmů (1936 – 48). Od 1936 člen SVU Mánes. Od 20. let byl aktivní v českém a slovenském amatérském fotografickém hnutí. Významná je jeho činnost především ve 30. letech, kdy v amatérském hnutí propagoval zásady moderní fotografie (nová věcnost, funkcionalismus). Věnoval se místopisné a krajinářské fotografii, od poloviny 50. let fotografoval momentky z pražských ulic. (Schody 1931, Monumentální krajina 1931). Autor teoretických publikací – Úvahy o fotografii (1948), Fotografie jako zření světa (1948), O fotografické kompozici (1960), D. J. Růžička (1960). Z obrazových knih – Chrám sv. Víta (1947), Praha jasně okřídlená (1948).

Kroha Jiří Vendelín, * 5. 6. 1893, † 7. 6. 1974. český architekt, scénický výtvarník, malíř, sochař, návrhář nábytku a teoretik architektury, profesor, 1945 děkan, 1948 rektor Vysoké školy technické v Brně. 1920 spoluzakladatel a redaktor časopisu Socialistická scéna, 1927 revue současné kultury Horizont. Představitel české meziválečné avantgardy. Zpočátku ovlivněn kuboexpresionismem (návrh úpravy pražského Monmartru), posléze se přiklonil ke konstruktivismu a funkcionalismu (projekty vil v Kosmonosech, průmyslové školy v Mladé Boleslavi, pavilon Výstavy severních Čech). Jako scénograf Národního divadla a Stavovského divadla v Praze navázal na Janákův kuboexpresionismus. Po roce 1949 propagátor stylu socialistického realismu v architektuře. Spoluautor knihy Sovětská architektonická avantgarda (s J. Hružou).

Kysela Jaroslav, *1913. Student lékařství, který stejně jako Zdenko Feyfar, vyměnil násilně přerušené studium medicíny za fotografii. Jaroslav Kysela se vyučil v ateliéru Josefa Sudka. Věnoval se hodně jednak krajině, jednak zátiší. V některých případech využíval i zvláštních laboratorních technik. Vlivem Sudka soustřeďoval velkou pozornost účinkům světla dopadajícího na povrch fotografovaných předmětů. Nevyhýbal se ani studiu her světla a stínů u paprsků, které se lomily ve skleněných útvarech. Po válce dokončil Kysela své medicínské vzdělání a specializoval se na oční lékařství, takže fotografie pro něj zůstala jen zálibou.

Lederer Jiří, * 15. 7. 1922, † 12.10.1983, český novinář a publicista. 1945 –1948 studoval na FF UK a na Vysoké škole politické a sociální v Praze, 1948 – 1949 na Jagellonské univerzitě v Krakově. 1946 – 1948 redaktor soc. dem. Listů, poté Světa v obrazech, 1951 – 1954 pracoval jako soustružník v ČKD. 1954 – 1956 redaktor Světa sovětů, 1956 – 1958 Večerní Prahy (propuštěn za kladnou recenzi Škvoreckého Zbabělců), 1959 – 1962 Technických novin, 1962 –1967 vedoucí výzkumného pracoviště Čs. rozhlasu. 1968 – 1969 redaktor Literárních listů (resp. Listů) a Reportéra, patřil k nejvýraznějším novinářským osobnostem „pražského jara“ 1968. V 70. letech činný v opozičním hnutí. 1977 signatář Charty 77. V letech 1970, 1972 – 73, a 1977 – 1980 vězněn. 1980 byl donucen vystěhovat se do SRN, kde pracoval jako novinář. V samizdatu a v zahraničí vydal několik publici-

stických a esejistických děl (České rozhovory, Kolín nad Rýnem 1979), posmrtně vyšla jeho knížka o Janu Palachovi (Praha 1990).

Linhart, Lubomír Ing., * 28. 6. 1906, † 10. 6. 1980. Český teoretik a historik filmu a fotografie, kritik, publicista a diplomat. 1924 – 1934 studoval na ČVUT v Praze. Byl vedoucím Film-foto skupiny Levé fronty (1929), ve 30. letech organizátor mezinárodních výstav sociální fotografie (1932, 1933), spoluzakladatel Československé filmové společnosti a fotografické sekce SVU Mánes. Za německé okupace činný v domácím odboji. 1942 odešel na Slovensko, kde se 1944 účastnil SNP. 1945 – 1948 první ředitel Československého státního filmu, 1948 – 1951 velvyslanec v Rumunsku, 1953 – 1956 v bývalém NDR. 1956 – 1969 pedagogicky působil na AMU (od 1960 profesor) a od 1966 na Filozofické fakultě UK v Praze. Podílel se na založení oboru umělecké fotografie na FAMU, založil a vedl oddělení filmové vědy a kritiky na Filozofické fakultě UK. Autor řady prací z oblasti teorie a historie filmu (Malá abeceda filmu 1930, Sovětský film 1936, Umění je život a tvorba 1962), teoretické publikace Sociální fotografie (1934) a několika monografií předních fotografů (Josef Sudek 1956, Jaromír Funke 1960, Alexandr Rodčenko 1964). Kritizoval schematické projevy socialisticko-realistické teorie fotografie v období kultu osobnosti.

Ludwig Karel, * 27. 9. 1919, † 4. 7. 1977. Učil se ve Sportovním velkoobchodu v Praze, od roku 1937 navštěvoval Bařovu podnikovou školu ve Zlíně. Pod vlivem Jana Lukase začal fotografovat, od roku 1938 publikoval reportáže v týdeníku Zlín, kde pracoval jako redaktor. Po návratu do Prahy v roce 1940 navázal spolupráci s časopisy Ahoj, Salon, Pestrý týden, Kinorevue aj. v nichž zveřejňoval zejména elegantní portréty ve stylu glamouru, fotografie baletek, volně inspirovanými Degasovými obrazy, divadelní fotografie a žánrové snímky. V letech 1943 – 1948 byl vedoucím fotografického oddělení Lucernafilmu, později Československé filmové společnosti. Vytvořil i vynikající reportážní snímky z Pražského povstání a z Německa krátce po skončení 2. světové války, sportovní záběry nebo imaginativní nalezená zátiší. Později se zabýval hlavně reklamní fotografií, v 60. letech fotografoval v divadle Semafor.

Marco Jindřich, * 10. 5. 1921. Po absolvování reálného gymnázia v Praze (1940) pracoval v tiskovém podniku Rodina a v agentuře Umění – služba umělců, kde začal fotografovat především záběry z natáčení filmů. V roce 1944 byl odvezen do pracovního tábora u Opole, odkud se mu v lednu 1945 podařilo uprchnout. V březnu 1945 se stal fotografem ministerstva informací československé vlády v Košicích, od května 1945 působil jako fotoreportér nového týdeníku Svět v obrazech. V jeho službách a později i pro agentury INP, Black Star, PIX nebo AFP a pro časopisy Picture Post, Illustrated, Lilliput aj. fotografoval reportáže o postupném návratu běžného života do válkou zničených měst. Vedle fotoreportáží se věnoval i žánrovým snímkům a fotografiím architektury pro obrazové publikace (například Praha romantická a Anglie slovem a obrazem, obě 1948). V roce 1950 zatčen, ve vykonstruovaném procesu odsouzen na 10 let nepodmíněně a do roku 1957 vězněn, později plně rehabilitován. Psal články a knihy z oblasti numismatiky a sbírání grafiky či pohlednic. Roku 1967 vyšly jeho snímky z poválečné Evropy v pražském nakladatelství Artia v knize Please buy my new song určené pro zahraniční publikum, později byl vydán jiný výběr těchto snímků i s českým textem v Nakladatelství Orbis v knize Hořká léta 1945 – 1947. Fotografie z okupace Prahy sovětskými vojsky v srpnu 1968 vydal Marco nejprve pod pseudonymem v zahraničí, pod jeho jménem tato kniha vyšla v roce 1990. O rok později byla vydána jeho další fotografická kniha – Izrael 1948.

Nebor Leoš, * 1930. Fotografuje od poloviny 40. let, od roku 1951 v Československé tiskové kanceláři. První fotoreportér a vedoucí fotografického oddělení týdeníku Mladý svět (1958–1986), fotoreportér a zástupce šéfredaktora pro obrazovou část týdeníku Svět v obrazech (1968–1973), od roku 1973 svobodné povolání. Vedle žurnalistické fotografie se věnuje aktu a sportovní tematice. Reportážní fotografie uplatnil v řadě publikací, z nichž nejvýznamnější – Mládí, Mladá fronta 1965 – vydal společně s M. Huckem.

Sitenský Ladislav, * 7. 8. 1919. Fotografuje od svých 14 let. Se značným spontánním talentem se zaměřuje především na zachycení běžných událostí a obyčejných lidí kolem

sebe. Absolvoval reálné gymnázium, dva semestry studoval architekturu na Českém vysokém učení technickém a kursy architektury na francouzském Denisově ústavu v Praze. 1. září 1939 nastoupil na studijní pobyt v Paříži, o tři týdny později se zapsal jako dobrovolník do československé armády ve Francii. Tam také začal fotograficky a filmově dokumentovat působení československých vojáků ve Francii a později ve Velké Británii, i když oficiálně byl fotografováním a filmováním RAF pověřen až koncem roku 1942, kdy přešel na letecký inspektorát do Londýna. Po návratu do Československa se věnoval především fotografování Prahy a dalších měst a hor (značný vliv zde mělo přátelství s Vilémem Heckelem), průmyslu, přírody a sportu, mnoho snímků pořídil na častých zahraničních cestách. Spolupracoval na více než stovce knih a sedmdesáti kalendářích, je autorem publikací *Na řece* 1963, *Putování na kole* 1963, *Praha stověžatá* 1971, *Krajinou domova* 1986. Snímky z 2. světové války souhrnně knižně vyšly až v roce 1991.

Souček Ludvík, *17. 5. 1926, † 27. 12. 1978, český prozaik a publicista. Autor literatury z oblasti sci-fi (trilogie *Cesta slepých ptáků*, sbírky povídek *Bratři Černé planety*, *Zájem Galaxie*, *Operace kili*), populárně naučné literatury a literatury faktu (*Cesty k moderní fotografii*, *Velké otazníky*, *Tušení stínu*, *Tušení souvislostí*).

Štochl Sláva, *1913. Studoval na reálce a obchodní škole v Praze. Od roku 1949 se věnuje výhradně fotografii. Těžištěm jeho práce je fotografie živé přírody, zprvu se orientoval na ryby a rybáře, od 70. let se věnuje i fotografii myslivosti. Autorem řady tematicky zaměřených publikací, jejichž text si většinou píše sám. Jeho snímky z volné přírody patří svou naléhavostí a estetickou působivostí k tomu nejlepšímu, co v této oblasti vzniklo. Sporadicky se věnuje i krajinářské fotografii. Významnou dokumentární hodnotu má jeho soubor snímků z Pražského povstání 1945.

Tereba Stanislav, *1938. Od poloviny 50. let externě spolupracuje s redakcí *Večerní Praha*, kde od roku 1961 pracuje jako fotoreportér. Vedle informativních obrazových dokumentů ze života hlavního města orientován na sportovní fotografii. Pravidelná účast na soutěžích a výstavách novinářské fotografie. Držitel hlavní ceny světové soutěže *World Press Photo Holland* (1958).

Tmej Zdeněk, *5.7.1920. Rok studoval na Státní grafické škole v Praze, potom odešel jako pomocník a laborant Karla Hájka do nakladatelství Melantrich. Po roce 1936 publikoval fotografie v řadě časopisů – *Ahoj Pestrý týden*, *Pražský ilustrovaný zpravodaj*, *Praha* v týdnu aj. V letech 1942 – 1944 byl totálně nasazen na práci ve Vratislavi, kde vytvořil unikátní soubor dokumentárních fotografií, který byl po skončení války na sklonku roku 1945 publikován knižně pod názvem *Abeceda duševního prázdna*. Tmejovi se podařilo z Vratislavi prchnout do Prahy, kde se ukrýval. Během Pražského povstání vytvořil vzhledem ke zdravotním potížím jen několik fotografií. Na přelomu 40. a 50. let intenzivně fotografoval divadelní snímky pro Národní divadlo, věnoval se také fotografování baletu a folklórního tance – vytvořil třeba pro nakladatelství Artia knihu *Svět tance* a řadu snímků pro Státní soubor písní a tanců. Od 70. let se zabývá hlavně reklamní fotografií, vytváří však také akty a experimentální strobefotografické záběry.

Zelenka Jan, *5. 12. 1923, † 21. 2. 1998, český novinář. 1945 – 50 pracoval v diplomatických službách, 1950 – 55 redaktor Československého rozhlasu a ČST Praha. 1955 zakladatel a do 1962 šéfredaktor večerníku *Večerní Praha*. 1962 – 1966 redaktor ČTK a dopisovatel v Bonnu, 1967 – 1968 a od května do srpna 1969 šéfredaktor časopisu *Květy*, od srpna 1969 do června 1989 ústřední ředitel ČST. Čelný představitel normalizační politické publicistiky a televizní tvorby 70. – 80. let.

Věcný rejstřík

77 000 do výroby – Tuto akci si jistě pamatuje řada občanů, dnes sedmdesátníků. V rámci první pětiletky bylo rozhodnuto rozvinout řadu oborů, které do té doby v republice existovaly pouze omezeně (zejména obory těžkého průmyslu a těžby). Protože tyto obory měly vzhledem k lavinovitému rozvoji značný nedostatek pracovníků, byla do nich direktivně nasměrována řada občanů jak velice uvědomělých, tak „neposlušných“ nebo společensky nevyhovujících a nepřízřusobivých.

Košický vládní program – programový dokument první vlády ČSR po 2. světové válce. Přijat v březnu 1945 v Moskvě představiteli londýnského a moskevského centra zahraničního odboje a zástupci Slovenské národní rady. Vyhlášen 5. 4. 1945 v Košicích. Vypracován na základě návrhů moskevského vedení KSČ. Obsahoval 16 kapitol. Proklamoval zahraničně politickou orientaci na SSSR, konfiskaci majetku Němců, Maďarů a zrádců, potrestání kolaborantů, rovnoprávný vztah Čechů a Slováků, zřízení národních výborů a zásadní změny v hospodářské a sociální oblasti i protidemokratický zákaz činnosti pravicových politických stran.

Levá fronta – vznikla v říjnu 1929. Stala se v podstatě účinnější náhradou za Umělecký svaz Devětsil, jehož aktivita na kulturněpolitickém poli v té době klesala. S růstem počtu členů vznikaly podle oborů činnosti a zájmů postupně různé pracovní skupiny. V polovině října 1931 došlo v této souvislosti k založení **Filmfoto skupiny Levé fronty** (či jak se tehdy již ve zkratce říkalo „Fi-fo skupiny“ v Praze. Z fotografického hlediska se stala zásadně významnou akcí „Fi-fo skupiny“ již v roce 1933 „Výstava sociální fotografie“, která soustředila ukázky prací pokrokově orientovaných autorů.

Orbis – nakladatelství a vydavatelství v Praze, založené v roce 1921. Vydávalo politickou literaturu, beletrii, noviny (Prager Presse) a časopisy. V roce 1948 znárodněn. Po 1948 se orientoval na populárně vědeckou literaturu, odbornou literaturu z oblasti filmu, divadla, fotografie ap. Vydával přes 60 titulů časopisů. V roce 1993 byla zřízena Ministerstvem hospodářství ČR příspěvková organizace Orbis, která se kromě nakladatelské činnosti věnuje překladatelství a tlumočnictví, audiovizuální a zvukové výrobě, záznamům na CD ROM, monitoringu a podobně.

Pragopress – redakce ČTK – Založená 1950 v Praze. Zanikl 1977. Vydavatelskou činnost převzalo Pressfoto, článkovou redakci Tisková agentura Orbis.

Svět v obrazech – časopis, který začal vycházet ihned po osvobození Československa na Ministerstvu informací, sídlícím v Kolowratském paláci. První čtyři tematická čísla byla věnována koncentračním táborům, vyhlazení Lidic, Pražskému povstání a příjezdu prezidenta Edvarda Beneše a vlády do Prahy. Hlavní postavou se stal Karel Hájek, dále v redakci také působili Jindřich Marco a Karel Poličanský. Časopis dále publikoval fotografie Jiřího Jeníčka, Václava Chocholy, Emila Fafka, Slávy Štochla a dalších...

Fotografická příloha

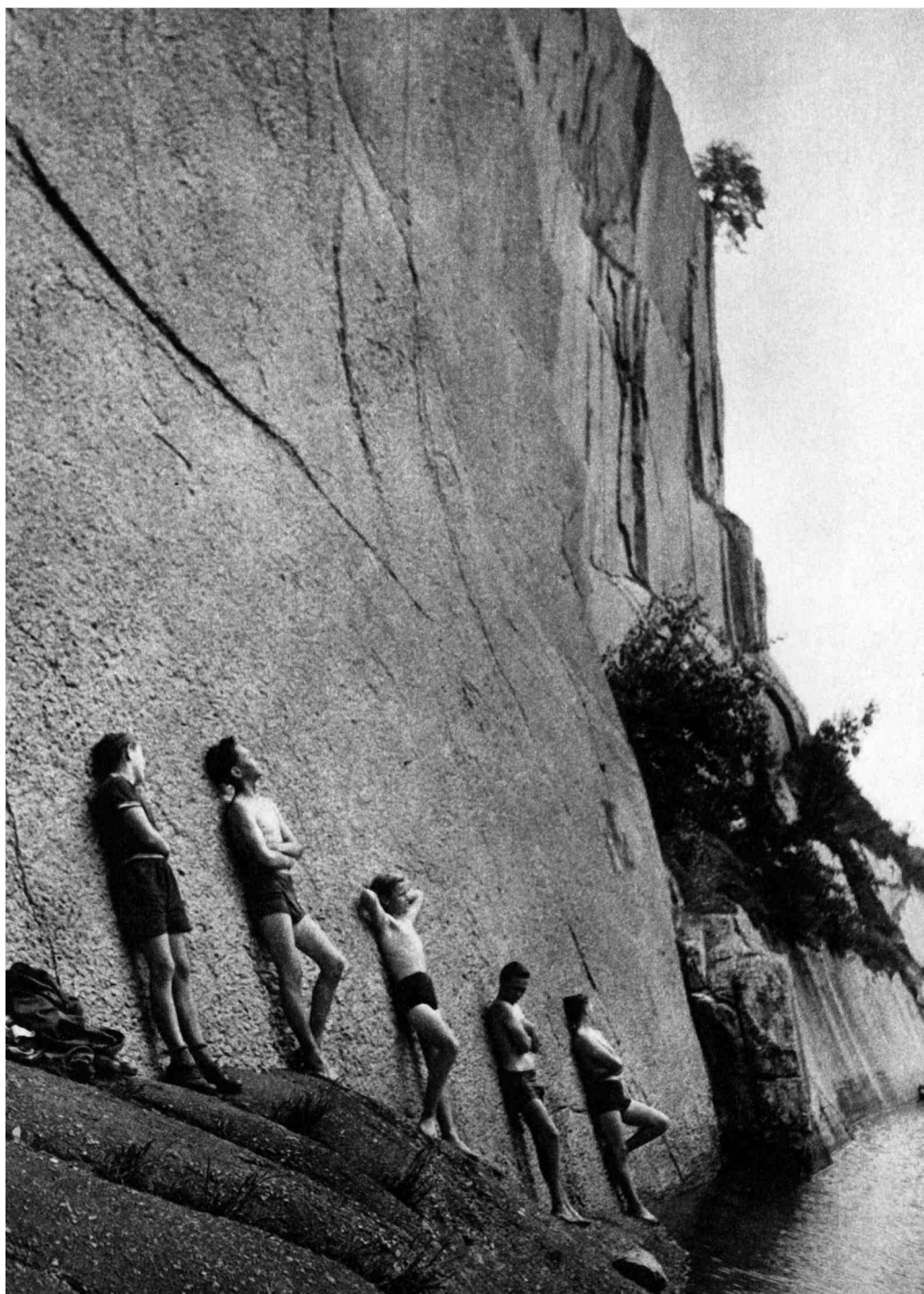
Výpravčí, (Do Moskvy, 1958).

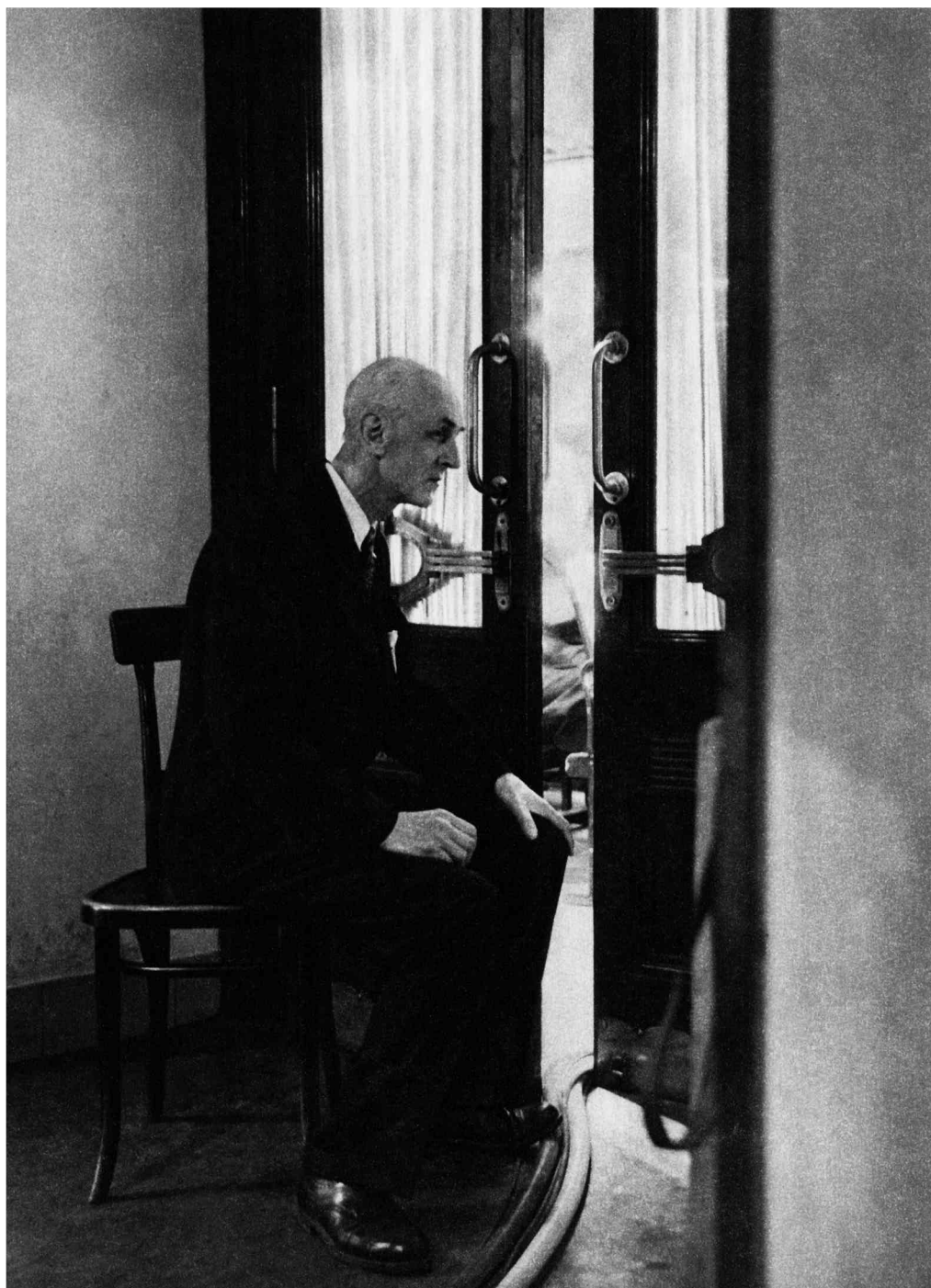
Zde parkují holubi, (Do Moskvy, 1958).

Nebezpečná cesta, (Praha všedního dne 1959).

Prokopské údolí je jak jiný svět, (Praha všedního dne 1959).

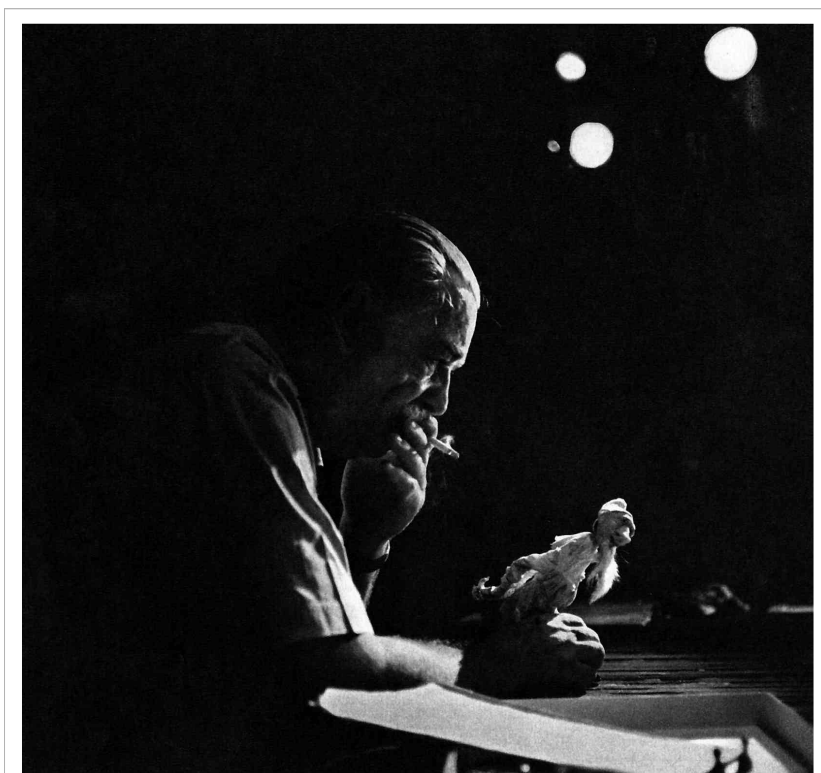
Uvaděč hlídá každý tón, (Praha všedního dne 1959).

Vysoko na televizním vysílači, (Praha všedního dne 1959).

Vojtěch Sedláček, (Hlasy a tváře, 1965).

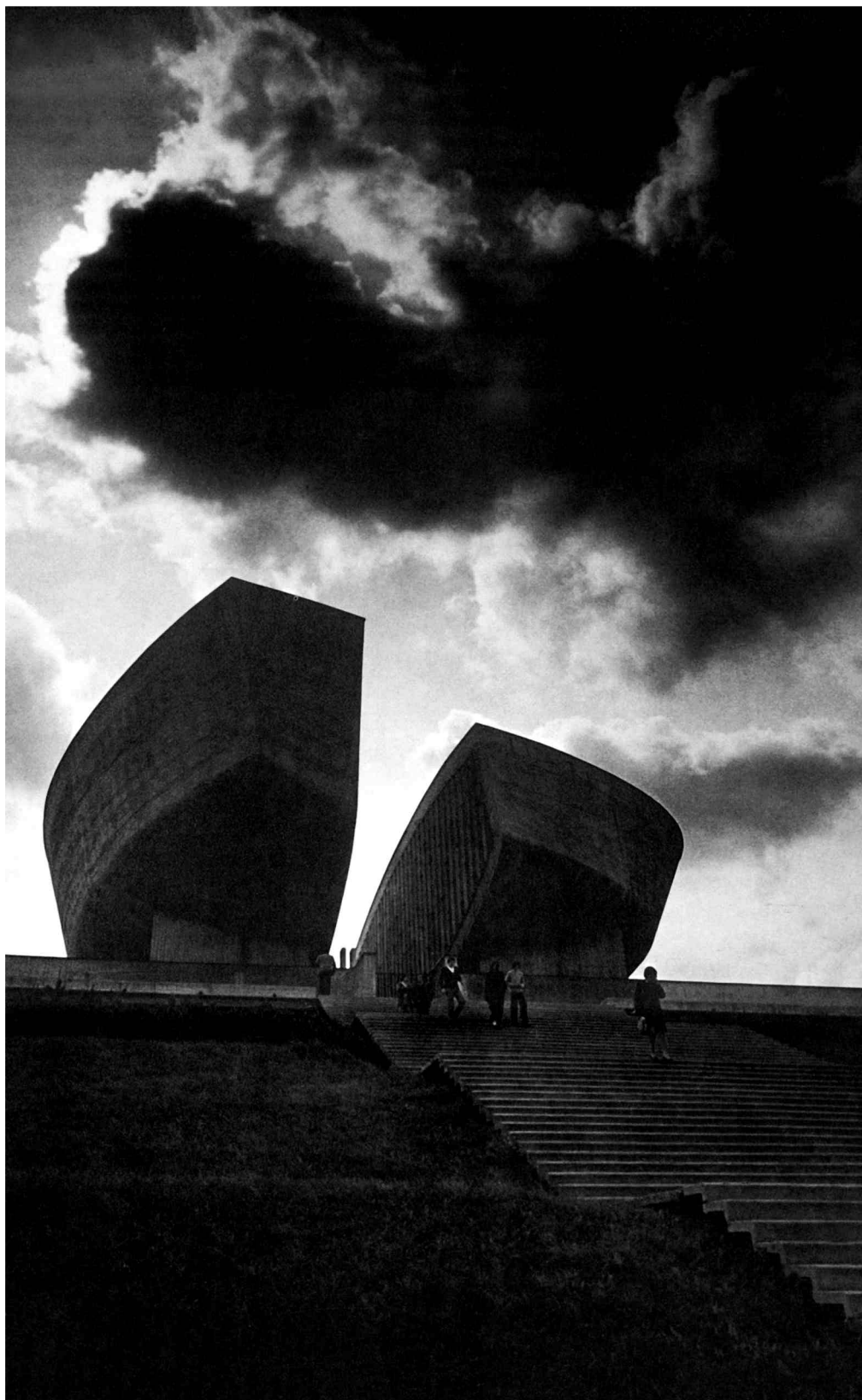
Jiří Trnka, (Hlasy a tváře, 1965).

Jan Zrzavý, (Povedali ... přídě, 1968).

Třebaže voda občas chybí, (Střední Čechy, 1970).

Múzeum SNP v Banskej Bystrici, (Do vídenia Bratislava, Nízke Tatry, 1981).

Pohľad z Ďumbiera cez Prašivú, (Do videnia Bratislava, Nízke Tatry, 1981).

Čertova stěna u Vyššího Brodu, (Země má, 1981).

Vysočina, (Pod sluncem této země, 1975).

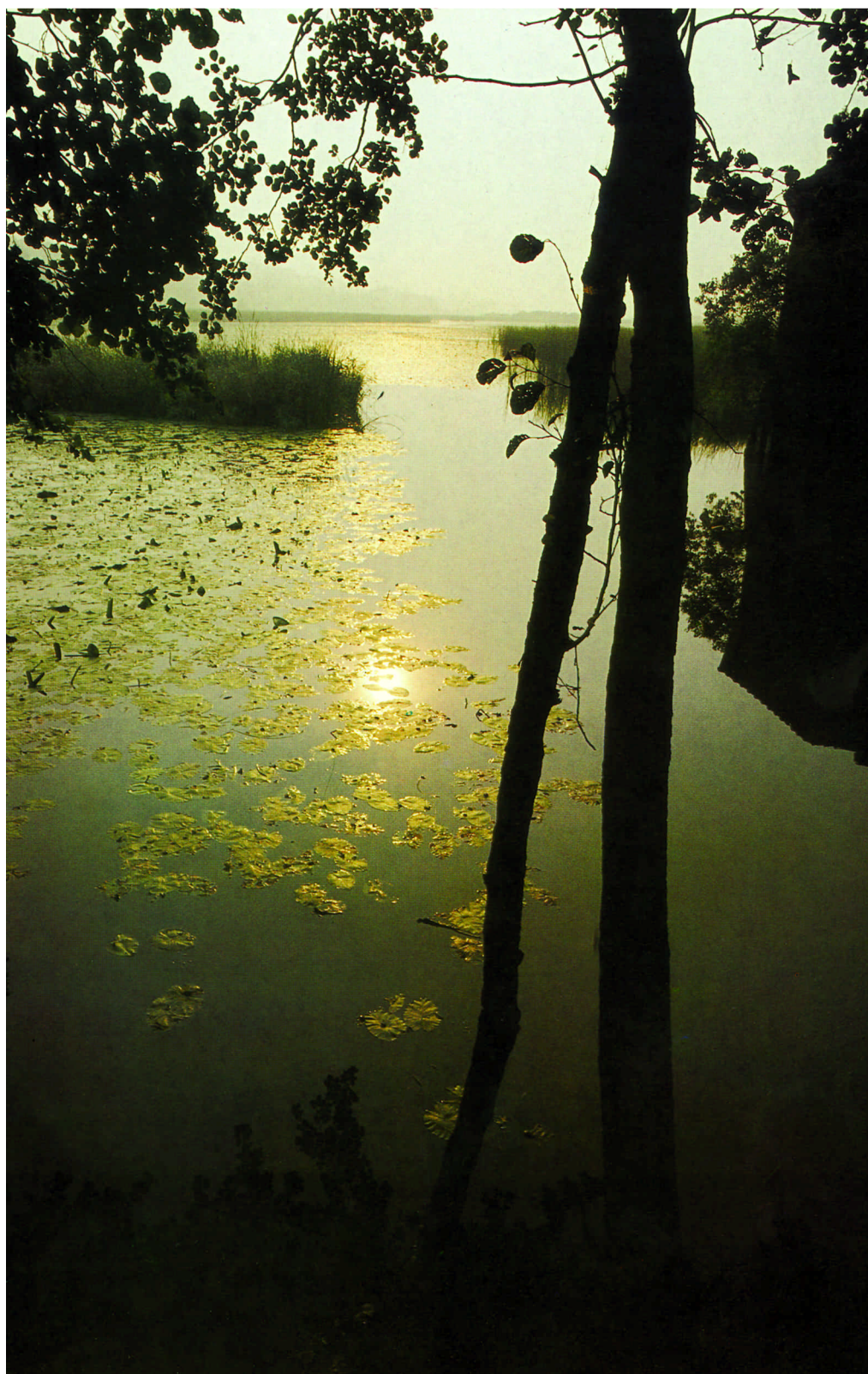
Nová přehrada na Morávce, (Pod sluncem této země, 1975).

Skalní města na vrcholu Špičáku, (Na shledanou v Jeseníkách, 1984).

Údolí Váhu pod Starým hradem, (Země má, 1981).

Ráno na Novozámeckém rybníku, (Severní Čechy, 1985).